TRST, sreda
6. novembra 1957
Leto XIII. - Št. 264 (3799)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638,
93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 575 - izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

LAJKI JE USOJENO ŽRTVOVATI SE ZA ZNANOST IN SE NE BO MOGLA VRNITI ŽIVA NA ZEMLJO

Nobene potrditve o izstrelitvi rakete na Luno - Podatki, ki so jih do sedaj dobili od Sputnika II, so številnejši od podatkov Sputnika I - Sovjetski znanstvenik o ogromni energiji za izstrelitev satelita

MOSKVA, 5. — Moskovski radio je nocoj sporočil, da je «Lajki» usojeno «žrtvovati se za znanost» in da se ne bo mogla vrniti živa na Zemljo. Komentator je izjavil: «Kolikor nam je žal za malo Lajko, moramo misliti na ogromen prispevek, ki ga prinaša znanosti.» Najbolj moder odgovor na moralna vprašanja, ki so povezana s to vrsto dela, je dal Pavlov: «Od časa do časa je treba pse, ki so od prazgodovinskih časov sodelavci in prijatelji človeka, žrtvovati za znanost. Toda naše dostojanstvo nam narekuje, da skrbimo, da se to zgodi vedno brez nepotrebnega trpljenja.»

Komentator je nato dodal, da se Lajka kolikor mogoče ugodno počuti, ter je nadaljeval: «Dolgo se je vežbala za ta polet in naučila se je živeti v majhnem prostoru, v katerem so tudi razni znanstveni instrumenti, ter uživati svojo hrano v majhnih rednih obrokih. Skrbelo se je, da se je mala potnica v sputniku namestila kolikor mogoče ugodno. Za Lajko se je pripravila posebna hrana in skrbelo se je, da se zaščiti pred močnimi skoki temperature in pred izžarevanjem. Toda kolikor žal nam je za malo psičko, moramo misliti na ogromen prispevek, ki ga ona daje znanosti. To, kar je najbolj zadelo domišljijo ljudi v zvezi z drugim satelitom, je bil njegov potnik Lajka, ki ga je londonski «Daily Mail» upravičeno označil za «psa». Med ljubitelji psov, in je povsem razumljivo, vlada neka zaskrbljenost za žival. V Veliki Britaniji je ta zaskrbljenost nedvomno še posebno velika. Mi cenimo ta čustva, toda vprašanje se mora načenjati realistično.»

Moskovski radio je pozneje javil, da satelit oddaja redne znake in da jih redno registrirajo. Znaki omogocajo ugotovitev, da je stanje Lajke zadovoljivo ter da sta njen krvni obtok in dihanje normalna. Poleg tega se registrirajo tudi podatki o sončnih žarkih in o kozmičnih žarkih.

Do jutri zjutraj ob 4 bo satelit napravil svoj 40. krog okoli Zemlje.

Moskovski tisk pe objavlja nekaj podatkov o psu, ki je v sputniku. «Krasnaja zvezda» piše: «Lajka je psica z belo dlako, s črno glavo in z belo liso na nosu. Njena ostra ušesa imajo okrnjene konce. Je zelo simpatična.» List dodaja, da je psička oblečena v posebno uniformo, ki ji omogoča, da «ima občutek blagostanja», ter jo ščiti pred učinki pomanjkanja težnosti.

Medtem poročajo iz raznih krajev, da so videli novi satelit s prostim očesom, ponekod pa so tudi ujeli njegove znake. S prostim očesom so ga videli danes na Dunaju, v Beogradu in v Pragi. Iz nekaterih krajev javljajo, da so ujeli tudi znake o utripanju srca Lajke.

Glasilo sovjetske vojske «Krasnaja zvezda» pa piše, da so podatki, ki so jih v SZ dobili že do sedaj od drugega sputnika, mnogo številnejši od podatkov, ki so jih dobili od prvega sputnika.

Medtem ko nekateri ameriški znanstveniki izražajo dvom, da so za izstrelitev sputnika št. 2 uporabili nov vir energije, objavlja sovjetski profesor Romadin v listu «Večernja Moskva» članek, v katerem pravi: «Ogromna sila več milijonov kilovatov se je razvila iz goriva v raketi, s katero je bil izstreljen sputnik. Ta sila je bila večja, kakršno razvija hidroelektrična centrala v Kujbiševu, ki je največja na svetu. Ogromna hitrost uhajanja plinov in zelo visoka temperatura, ki se razvija v fazi izgorevanja, terjata posebno gorivo in posebne naprave. Živa sila drugega sputnika, ki odgovarja 8 kilometrom na sekundo, je enaka kinetični energiji tovornega vlaka s tovorom 320.000 ton, ki vozi s hitrostjo 36 kilometrov na uro, a vlak bi imel na tisoče vagonov in bi bil dolg več deset kilometrov.

S sedanjo raketo je sovjetska tehnika že ustvarila potrebne pogoje za kozmične polete z Marsa, kjer je privlačnost manjša kakor na Zemlji».

V krogih sovjetskih znanstvenikov izjavljajo, da Sovjetska zveza lahko že pošlje raketo na Luno, ki bi se nato vrnila na Zemljo. Vendar pa ni še nobene potrditve številnih informacij, da bodo izstrelili tako raketo ob 40. obletnici oktobrske revolucije, oziroma da je ta raketa bila že izstreljena.

Avtor načrta za potovanja na Luno, Mars in Venero, sovjetski znanstvenik Jurij Hlebcevit je izjavil, da bi hitrost sputnika št. 2 zadostovala za pošiljatev rakete na Luno in za njen povratek. Dodal je, da bi zadostovala relativno majhna količina goriva, t. j. toliko, kolikor zadostuje za izstrelitev vsemirske ladje izven področja zemeljske privlačnosti.

Sovjetski tisk objavlja brez komentarjev tudi izjave ravnatelja ameriškega Smithsonovega zavoda, češ da so v SZ že izstrelili raketo na Luno. Prav tako objavlja tisk brez komentarja informacije iz tujine, da so v SZ uporabili novo vrsto goriva.

«Komsomolska Pravda» pa piše: «Menimo, da bo človek v prihodnjih petih ali desetih letih lahko letel v kozmičnem prostoru in mogoče je, da bo lahko pristal na drugih planetih sončnega sistema. In mogoče je, da bodo številni naši znanstveniki praznovali 50. obletnico velike oktobrske revolucije na Luni.

V zvezi z vsemirskimi potovanji piše glasilo sovjetskih sindikatov «Trud», da so v SZ že podvrgli ljudi «breztežnostnemu stanju» s pomočjo poletov v posebnih letalih. Zadevna raziskovanja so dala zelo zanimive rezultate. Poizkusi so trajali od 30 do 45 sekund. List dodaja, da 8 od 16 oseb, ki so bile podvržene takim poskusom, ni čutilo nobene slabosti. Neki znanstvenik, ki se je udeležil takega poleta, je izjavil, da «breztežnostno stanje» predstavlja najboljšo obliko počitka za človeka. Vendar pa je 5 od 16 pilotov imelo občutek, da so «v stanju prostega padanja», ali da letijo z glavo navzdol. Eden od njih je občutil enako slabost kakor da bi imel morsko bolezen.

List zaključuje, da se je ugotovilo, da se človeški organizem priuči «breztežnostnemu stanju» in da čez nekaj časa «lahko dela dovolj koordinirane gibe in se lahko orientira».

Znanstvenik Nikolajev pa piše v reviji «Sovjetska Rusija», da bo prihodnje potovanje medplanetarne rakete s človeško posadko izkoriščalo načelo privlačnosti planeta, na katerega bo raketa namenjena. Nikolajev dodaja, da sovjetski znanstveniki že proučujejo načrte v tem smislu. V primeru da bi bila raketa namenjena na planet brez atmosfere, bi prav tako lahko pristala na površini s pomočjo «reakcijske zavore», ki so jo že pripravili.

Sovjetski strokovnjaki predvidevajo da se bo moral človek v pomanjkanju težnosti premikati na površini planeta s pomočjo «ročnih raketnih pištol». Kmalu bodo dokončno rešili tudi biološka in zdravstvena vprašanja v zvezi s poleti človeka v vsemirju. Ugotovitve na živali, ki je v satelitu št. 2, bodo omogočile proučitev vpliva, ki ga dolgo pomanjkanje težnosti ima na organizem.

Profesor Nikolajev proučuje tudi v omenjeni reviji učinke, ki jih pospešek hitrosti ima na človeški organizem. «Ugotovljeno je bilo, pravi znanstvenik, da večina človeških organizmov lahko prenese pospešek, ki je za tri ali petkrat večji od zemeljske privlačnosti, brez občutnih fizioloških sprememb. Vendar pa obstajajo posebna oblačila, ki ščitijo človeka pred močnim pospeškom. Nekateri poizkusi so dokazali, da je vpliv pospeška odvisen v veliki meri od smeri mehanične sile. Učinki so manjši, če so potniki zlèknjeni na posebnih naslonjačih, ki se lahko avtomatično zravnajo. Profesor pravi nato, da «ni dovolj leteti v medplanetarnem prostoru, pač pa je potrebno tudi biti gotovi, da se lahko pristane na neznanem planetu».

—«»—

Kronski govor kraljice Elizabete

LONDON, 5. — Kraljica Elizabeta je danes začela novo zasedanje britanskega parlamenta in je na skupni seji obeh zbornic prebrala kronski govor, ki ga je pripravila vlada. Omenila je bližnji Gronchijev obisk v Londonu. Govorila je o gospodarskih vprašanjih in poudarila, da bo vlada vztrajala na vseh ukrepih, ki naj zagotovijo sedanjo vrednost valute. Vlada z naklonjenostjo sprejema predlog finančnih ministrov Commonwealtha, naj se prihodnje leto skliče gospodarska in trgovinska konferenca Commonwealtha.

Glede zunanje politike je kraljica omenilo washingtonske razgovore med Mac Millanom in Eisenhowerjem. Med ukrepi in načrti britanske vlade, ki so navedeni v govoru, so:

1. Sporazumno z vlado na Malti se bo skušal pripraviti nadaljnji načrt za tesnejšo povezavo Malte s Ciprom. 2. Vlada si bo prizadevala za «pravično in trajno rešitev cipreskega vprašanja» v skladu z interesi krajevnih skupnosti, Velike Britanije in njenih zaveznikov. 3. Uvedel se bo zakon za reorganizacijo krajevnih uprav v Angliji in v Wallesu. 4. Povišale se bodo vojne pokojnine in pripravil se bo nov zakon, ki bi izboljšal določbe o rehabilitaciji oseb, ki so nesposobne za delo.

Voditelj opozicije Gaitskell je v odgovor na kronski govor ostro kritiziral gospodarsko politiko vlade. Med drugim je dejal, da vlada ne predvideva nobenega ukrepa proti brezposelnosti in tudi ne nobenega ukrepa proti gospodarski krizi, ki grozi, ter za ohranitev socialnega miru. Gaitskell je tudi izrekel upanje, da je vlada «enkrat za vselej opustila vsako politiko, ki krši listino OZN».

Mac Millan pa je v spodnji zbornici podrobneje govoril o svojih razgovorih z Eisenhowerjem.

Danes glasovanje o resolucijah glede razorožitve

NEW YORK, 5. — Na današnji seji političnega odbora OZN je predsednik sporočil, da misli jutri dati na glasovanje predložene resolucije o razorožitvi.

Mehiški delegat je ponovil, da namerava predlagati skupščini, naj imenuje posredovalce ali komisarja, ki naj skuša približati posamezna stališča glede razorožitve. Predložil bo zadevno resolucijo, če se bodo velesile s tem strinjale.

Mehiški delegat je poudaril, da je posredovanje za sporazum vedno bolj potrebno, ker se je stališče Vzhoda in Zahoda glede razorožitve še bolj oddaljilo in grozi nevarnost, da bo nastal zastoj.

Avstralski in filipinski delegat sta podprla zahodno stališče, medtem ko so albanski, bolgarski in ukrajinski delegat podprli sovjetsko stališče.

Glavni tajnik OZN je danes objavil poročilo o čiščenju Sueškega prekopa. Hammarskjoeld predlaga, naj se stroški za čiščenje krijejo z davkom 3 odstotkov na pristojbine za tranzit po Sueškem prekopu.

40. obletnica oktobrske revolucije

Danes začetek proslav s sejo vrhovnega sovjeta

Štiri smrtne žrtve ob prihodu na letališče romunske delegacije
Ustanovitev sibirske akademije znanosti

MOSKVA, 5. — Ob prihodu romunske delegacije na proslavo 40. obletnice oktobrske revolucije se je včeraj dogodila na moskovskem letališču huda nesreča. Uradno poročilo pravi, da je do nesreče prišlo zaradi okvare na motorju ob pristanku letala. Smrtno so se ponesrečili: Preo Easa, namestnik člana političnega urada romunske delavske partije in bivši minister za zunanje zadeve, poveljnik letala in dva člana posadke. Ostali člani romunske delegacije so bili laže ranjeni. Predsednik vlade Bulganin je sinoči obiskal načelnika delegacije Chivu Stoica in mu izrazil sožalje sovjetske vlade.

Uradna proslava 40. obletnice oktobrske revolucije se bo začela jutri dopoldne ob 10. uri s svečano sejo vrhovnega sovjeta, ki bo v športni palači stadiona «Lenin», ker je na sejo povabljeno veliko število oseb, za kar bi bila dvorana v Kremlju pretesna. Dnevni red zasedanja še ni znan, domneva se le, da bo imel Nikita Hruščev dolg govor v svojstvu člana presidija vrhovnega sovjeta. V govoru bo orisal rezultate sovjetske oblasti v zadnjih 40 letih in podal akcijski program za bodoča leta. V zahodnih diplomatskih krogih so mnenja, da bo Hruščev v zvezi z zadnjimi pomirljivimi izjavami v turškem veleposlaništvu postavil nekatere nove predloge zlasti glede razorožitve in Srednjega vzhoda. Domneva se tudi, da bo vrhovni sovjet pozval vse parlamente in vse narode sveta kot se je to zgodilo že na prejšnjih zasedanjih, naj zahtevajo prepoved jedrskega orožja in izdelovanje izstrelkov. Predvideva se tudi, da bodo po govoru Hruščeva pozdravili vrhovni sovjet voditelji posameznih delegacij iz inozemstva. Računajo, da bo poleg 1347 članov sovjeta navzočih tudi več sto partijskih funkcionarjev z vsega sveta, več tisoč voditeljev KP SZ iz vse države, vladni funkcionarji, osebnosti iz kulturnega sveta, pisatelji, skladatelji, znanstveniki, inženirji predvsem tisti, ki so največ sodelovali pri dosegi uspehov sovjetske znanosti. Seveda bo navzočih tudi več sto novinarjev in fotografov.

Agencija Tass poroča, da je kitajska delegacija položila danes dva venca na mavzolej Lenina-Stalina. Na prvem je bil napis: «Velikemu voditelju in učitelju proletarske revolucije», na drugem pa: «Velikemu leninistu-marksistu Stalinu». Poljska delegacija je prispela danes na sovjetsko mejo, kjer je Vladislav Gomulka izjavil: «Prihajamo v sovjetsko glavno mesto, da bi izrazili sovjetskemu ljudstvu globoko prijateljstvo in spostovanje poljskega ljudstva, ki v nerazrušljivi zvezi z ZSSR in s pripadnistvom veliki skupnosti socialističnih narodov, zgrajeni na leninističnih načelih, vidi jamstvo svojega neodvisnega obstoja in socialističnega razvoja.» Delegacijo so ob prihodu v Moskvo sprejeli Vorošilov, Hruščev, Bulganin, Suslov in Pospelov.

Delegacija PSI pa je danes odpotovala z rimskega letališča v Prago na poti v Moskvo.

Moskovski radio je sporočil, da je skupina sovjetskih poslancev vrhovnega sovjeta danes na svojem sestanku v Kremlju ustanovila sovjetsko-italijansko parlamentarno skupino. Predsednik skupine je sovjetski pesnik Nikolaj Bajan, ki je obenem predsednik Zveze ukrajinskih pisateljev.

Moskovska «Pravda» javlja, da bo Sibirija imela svojo lastno akademijo znanosti, ki bo neodvisna od akademij v posameznih sovjetskih republikah. Poleg tega bo imela svoje lastno znanstveno središče. To središče bo vsebovalo institute za matematiko, za teoretično in praktično mehaniko, za hidrodinamiko, fiziko, avtomatizacijo, geologijo in geofiziko, termično fiziko, preizkusno biologijo in medicino, genetiko, statistiko itd..

—«»—

Kardeljeve izjave ob prihodu v Moskvo

MOSKVA, 5. — Jugoslovanska državna in partijska delegacija, ki je prispela danes na proslavo 40. obletnice oktobrske revolucije pod vodstvom Edvarda Kardelja v Moskvo, so na železniški postaji pozdravili člani prezidija KP SZ Mikojan, Suslov, maršal Konjev, komandant mesta Moskve general Kolesnikov, zastopniki zunanjega ministrstva in vlade, člani diplomatskega zbora in številni meščani.

Edvard Kardelj je v pozdravnem govoru poudaril, da so delovni ljudje Jugoslavije borbo sovjetskega ljudstva v velikih dneh oktobra čutili kot svojo borbo za boljše življenje, za narodno in socialno osvobočitev. Prav tako so narodi Jugoslavije v hudih dneh leta 1941 borbo na fronti sovjetske armade imeli za svojo borbo.

«Naša borba, je poudaril Kardelj, se je zlila v vašo borbo, ker smo jo vodili za iste ideale». Kardelj je izjavil dalje, da je 40. obletnica oktobrske revolucije tudi praznik narodov Jugoslavije, ki uspešno gradijo socialistične družbene odnose. «To je tudi praznik prijateljstva med našima socialističnima državama, med sovjetskimi in jugoslovanskimi narodi. To je praznik miru in miroljubnega sodelovanja narodov sploh», je poudaril Kardelj.

Nocoj je predsednik Vietnama Hočiminh obiskal člane jugoslovanske delegacije in se z njimi dolgo razgovarjal.

Zasedanje evropske premogovne in jeklarske skupnosti

Gronchi za evropeizem, ki naj ustvari gospodarsko integracijo v prid ljudstva

Predsednik republike pojde v spremstvu zunanjega ministra v Turčijo 11. novembra in bo odpotoval od tam 15. novembra

(Od našega dopisnika)

RIM, 5. — Italijansko politično življenje je v nekakem zastoju, vendar pa Rim trenutno ni brez dogodkov. Gotovo so oči velikega dela političnih opazovalcev te dni obrnjene prav v Rim, kjer je zbrana na svojem drugem izrednem zasedanju skupščina evropske premogovne in jeklarske skupnosti.

Današnje zasedanje je pričel predsednik Nemec Furler, ki je v svojem govoru izrekel pozdrav predsedniku republike Gronchiju, nato pa je podal kratek pregled mednarodnega položaja. Rekel je, da predstavlja na temni sliki bodrilno luč pogodba o skupnem evropskem tržišču. Položaj pa bo še bolj veder, če bo prišlo do področja evropske svobodne zamenjave, kateremu se bo pridružila še Anglija. Potem je Furler omenil, da se bo v prvi polovici 1958 evropska premogovna in jeklarska skupnost združila s SET in Evratom. Dokler pa bo trajala mednarodna napetost, bo tudi gospodarsko in politično združena Evropa lahko branila svojo svobodo samo v tesni in stalni povezavi z ZDA, je zaključil Furler.

Potem je govoril Boggiano Pico, ki je med drugim izrekel zahvalo De Gasperiju, Schumannu, Pelli in Spaaku ter podčrtal važnost vprašanj, o katerih bo morala skupščina razpravljati, med temi zlasti vprašanje emigracije in varnosti dela v rudnikih. Glede zadnjega vprašanja je izrekel željo, da skupnost izdela načrt o varnosti, ki naj zajamči delo v rudnikih brez ponavljanja strašnih katastrof.

Ko so Furlerja ponovno potrdili za predsednika, je vstopil predsednik republike Gronchi, ki ga je skupščina navdušeno pozdravila. Gronchi je imel na skupščini govor, iz katerega objavljamo nekatere odstavke.

Predsednik republike je poudarjal socialnost gledanja evropske premogovne in jeklarske skupnosti spričo vedno bolj neposrednega vpliva, ki si ga novi razredi, ki se vključujejo v življenje demokracije in države, pridobivajo. Mogoče je Italija ena izmed držav, je dejal Gronchi, v kateri je pojem nujnosti evropske integracije prešel najbolj široko v zavest ljudstva. Organizmi evropskega gospodarskega sodelovanja bodo še lahko naleteli na težave in nezaupanje, ki jih bo pa mogoče prebresti z zavestnim sprejemom skupne višje koristi, ki se z zgolj tehniškega in organizativnega področja širi na socialno in politično področje. Izrekel je upanje, da bo kmalu prišlo do cilja, ki ga predstavlja bolj stalna in bolj varna politična solidarnost. Rekel je, da je že v svojem govoru pred ameriškim kongresom dejal, da narodi, ki so bili doslej izven sodobne zgodovine, sedaj preudarjajo, kateri sistem bolj zadovoljuje njihova socialna in politična pričakovanja. S tem je hotel Gronchi poudariti nujnost nove politike evropskih držav v arabskih deželah in deželah Srednjega vzhoda, nato pa je rekel, da je evropska promogovna in jeklarska skupnost dokazala, kako lahko demokratični sistemi pridejo do tega, da premagajo ozke nacionalne interese ter nato med seboj vskladijo, kar je prvi pogoj vsake politične integracije. Ker pa je politična enotnost Evrope še daleč, je za sedaj bolj pametno skušati doseči vsaj skupen pogled na svetovne probleme, vsaj tiste, ki bolj od blizu zadevajo Evropo. Pri tem pa ni treba imeti teh skupnih pogledov za nekak izraz «tretje sile» ali paranevtralizma.

Potem je Gronchi pozval zborovalce, naj vsak na svojem področju dela na to, da se ta pogled na svetovne probleme utrdi v zavesti ljudstva in da ne ostane samo v sferah vodilnih razredov in vlad. Ne gre namreč, je rekel Gronchi, samo za visok idealni interes po širši evropski solidarnosti za varnost in mir, temveč gre tudi za konkretni interes vsake države, kajti danes se blagostanje držav ne more omejiti le na nekatere privilegirane kategorije, temveč mora zajeti vse socialne sloje, predvsem pa manj imovite; in to je naloga demokracij znotraj vsake države.

Po mnenju opazovalcev je Gronchi s poudarjanjem nujnosti takega evropeizma, ki naj končno zapusti visoke sfere voditeljev in intelektualcev in naj ustvari gospodarsko integracijo v korist ljudskih slojev, položil prst na rano. Preveč dolgo se je govorilo o evropeizmu kot neki politični in gospodarski abstraktnosti, pa čeprav so se pri tem ustvarjale neke konstrukcije, ki so pa zanemarjale socialne in človeške zahteve Evropcev. To je tem občutnejše zlasti v državah, kot je Italija, kjer so socialne razlike se prevelike in kjer je zato tem teže vključiti ljudske množice v bolj stalno in bolj gotovo evropsko politično in socialno solidarnost», ko pa manjkajo pogoji za dejansko solidarnost v notranjosti dežele.

Danes je bil sporočeno, da bo predsednik republike na povabilo predsednika turške republike Dželala Bajarja uradno obiskal Turčijo v dneh od 11. do 15. novembra. Gronchija, ki bo odpotoval na obisk s soprogo, bo spremljal zunanji minister Pella.

Uradni spored Gronchijevega obiska v Turčiji določa, da bo 11. novembra predsednik italijanske republike prispel ob 14,30 na ankarsko letališče. Prvi dan obiska se bo spored razvijal po običajnem protokolu za take obiske, medtem ko se bo uradni razgovori pričeli drugi dan. Razgovori bodo tudi v sredo 13. novembra. Istega dne bo Gronchi odpotoval v Istambul, drugi dan dopoldne se bo pa vrnil z letalom v Rim, kamor bo prispel kmalu popoldne. Med številnimi sprejemi, kosili in večerjami je na sporedu tudi podelitev častnega občanstva Ankare Gronchiju, univerza pa ga bo imenovala za doktorja honoris causa iz ekonomskih ved. Turškemu predsedniku bo Gronchi izročil neko visoko italijansko odlikovanje.

Danes zvečer je z brzovlakom prispel v Rim posebni vagon, v katerem se je pripeljalo Di Vittoriovo truplo. V drugem železniškem vozu pa je bila pokojnikova vdova, tajniki CGIL Santi, Pessi, Lizzadri in Lama, člani vodstva KPI Pajetta, Amendola, Romagnoli in D'Onofrio, Roveda, Venegoni in drugi.

V Rimu so na postaji Termini najprej počakali, da se je vlak izpraznil, nakar so voz odpeljali na postajališče San Bibiana, kjer so krsto preložili v avtofurgon. Poleg ogromne množice so bili tamkaj zbrani parlamentarci in občinski ter pokrajinski svetniki Rima. Velika množica je spremila pokojnika na njegovi poti do sedeža CGIL, kamor je sprevod prispel po osmi uri. Krsto so postavili na katafalk v veži stavbe. Takoj za tem se je pričel mimo krste pokojnika sprevod delavcev, ki so prišli počastit svojega velikega prijatelja. Tajniki CGIL so se postavili ob katafalk ter tako pričeli častno straži ob krsti. Ves čas do pogreba bosta za častno stražo tudi po dva uslužbenca poslanske zbornice.

Pogreb bo ob 16. uri. Kolikor je znano, se bo pogreba udeležil tudi minister za delo Gui.

A. P.

Dulles priznava prednost SZ glede raket in izstrelkov

Nujno proučevanje zadevnih ameriških programov v odnosu do sovjetskih uspehov - Prvi ameriški satelit prihodnji teden? - Razgovori o dobavljanju atomskega orožja članicam NATO

WASHINGTON, 5. — Ameriški državni tajnik Dulles je danes na tiskovni konferenci izjavil, da je treba priznati, da je Sovjetska zveza pred ZDA kar se tiče izstrelkov. Izrekel pa je prepričanje, da bodo ZDA ta zaostanek lahko pridobile, «čeprav ni mogoče ohraniti ameriške nadmoči glede oborožitve tako, kakršna je bila leta 1948».

Obstoj sputnika je potrdil, da Sovjetska zveza razpolaga z znatnimi sredstvi za pogon v vsemirju. Dulles pa je izrekel dvom, da bi Sovjetska zveza že imela medcelinsko raketo. Izrekel je priznanje sposobnosti sovjetskih znanstvenikov, dejal pa je, da ZDA «ne upoštevajo takega sistema, kakršen je v SZ». Dulles je dalje izjavil, da sedaj proučujejo ameriške programe za izstrelke in rakete v luči zadnjih sovjetskih uspehov na znanstvenem področju.

Glede razorožitve je Dulles izjavil, da sovjetska odločitev, da ne bo več sodelovala pri razgovorih v razorožitvenem pododboru, pomeni izvajanje pritiska na Združene narode za odobritev sovjetske resolucije, ki zahteva, naj pri razgovorih sodelujejo vse države članice OZN. Dulles je dejal, da je povsem nemogoče, da bi pri teh razgovorih sodelovalo vseh 82 držav, in da dvomi, da bo skupščina odobrila sovjetsko resolucijo.

Glede Žukova je Dulles izjavil, da po njegovem pomeni odstranitev maršala rezultat borbe med partijo in organizmi sovjetske države in da «se zdi, da je Žukov odklanjal nadzorstvo partije nad vojsko»

Zatem je Dulles dejal, da postaja vedno bolj nujno uvesti mednarodno nadzorstvo nad izvenstratosferskim prostorom, in je omenil, da je ameriška delegacija na londonski konferenci že uradno predložila predlog v tem smislu, ki je tudi vključen v zahodnem načrtu.

Glede ustanovitve zalog jedrskega orožja, ki bi bilo na razpolago oboroženim silam NATO, je Dulles izjavil, da je ameriška vlada to vprašanje zelo podrobno proučila. Zadevno misel je sporočila Francija na zadnjem sestanku NATO v Bonnu. Dodal je, da bodo morda pripravljeni zadevni predlogi še pred decemberskim sestankom NATO v Parizu.

V zvezi z izmenjavo informacij o atomskih tajnostih in o dobavah atomskega orožja državam NATO je Dulles izjavil, da je zadevni zakon zelo širok in da omogoča tako izmenjavo. Ni pa zavrnil možnosti spremembe tega zakona.

Po njegovem mnenju bi ustanovitev političnega sveta NATO bil «najboljši način na izboljšanje skupne obrambe držav članic». Dodal je, da je vsekakor potrebna popolna politična enotnost, če se hoče doseči vojaška spojitev. Pri tem pa se postavlja vprašanje, ali so države članice pripravljene pristati na nadzorstvo, ki naj bi se v mirnem času izvajalo nad njihovimi oboroženimi silami. Po njegovem mnenju začenjajo države resno misliti na «to izgubo suverenosti», ker da je postala «nevarnost napada zelo velika».

Dalje je Dulles izjavil, da so bili tudi razgovori o morebitni združitvi raznih varnostnih paktov (NATO, SEATO, bagdadski pakt). Toda mnenja so bili, da bo učinkovitost skupnega obrambnega sistema večja, če pustijo te posamezne pakte ločene in bodo samo razvili izmenjavo medsebojnih informacij.

Predsednik Eisenhower pa je danes predsedoval posebni seji vlade, na kateri so razpravljali o proračunu, ki bo predložen kongresu januarja. Predstavnik vlade je izjavil, da bodo o sovjetskem znanstvenem napredku nedvomno govorili, tudi ko bodo razpravljali o proračunu.

Ameriški senator Symington je sinoči izjavil, da so ZDA vsaj za dve leti zaostale za Sovjetsko zvezo na področju izstrelkov. Dejal je, da upa, da bo Eisenhower predložil kongresu takoj «nov obsiren in konstruktiven program».

Medtem poroča družba «Mutual Broadcasting System», da bodo ZDA verjetno izstrelile svoj prvi umetni satelit prihodnji teden.

—«»—

Kdo je novi guverner v New Jerseyu?

NEW YORK, 5. — Danes volijo v ZDA dva guvernerja (držav New Jersey in Virginija), dva predstavnika v zbornici «New Jersey in Pennsylvania) ter številne župane, med njimi tudi župana New Yorka. Z vidika notranje politike so najbolj važne volitve guvernerja v New Jerseyu, kajti rezultat teh volitev bo pokazal, ali je republikanska stranka eno leto po izvolitvi Eisenhowerja zopet pridobila ali izgubila na naklonjenosti pri ljudstvu. New Jersey, ki je sicer po tradiciji republikanska država, je pred štirimi leti izvolil demokratičnega guvernerja Roberta Meynerja. Eisenhowerju se zdi vprašanje dovolj važno, da je uradno podprl kandidata svoje stranke Malcoma Forbesa, ki nastopa proti Meynerju. Če pa bo ta zopet izvoljen, ima možnosti, da postane kandidat demokratične stranke za predsedniške volitve ZDA leta 1960.

Za ostala mesta prevladuje mnenje, da jih bodo obdržali dosedanji kandidati, ali pa stranka, ki jih je imela do sedaj.

Guidotti pri Beblerju

BEOGRAD, 5. — Dr. Aleš Bebler, podtajnik državnega tajništva za zunanje zadeve, je danes imel z italijanskim veleposlanikom Guicottijem dolg razgovor. Kot poroča dopisnik agencije Ansa so bili predmet razgovora odnosi med obema državama in aktualna mednarodna vprašanja.

—«»—

Spaak v Londonu

LONDON, 5. — Glavni tajnik NATO Spaak je danes prišel iz New Yorka v London, kjer bo ostal na uradnem obisku pet dni.

Po razgovoru, ki ga je imel z obrambnim ministrom Sandysom, je Spaak na tiskovni konferenci ponovil, da mora Zahod skupno uporabljati svoje vire, če hoče «prekositi znanstvene rezultate, ki so jih dosegli v SZ». Dodal je, da mora Zahod priznati, da so Sovjeti na nekaterih področjih dosegli mnogo uspeha».

Spaak je dalje izjavil, da ne bodo govorili o tem, ali naj Zahodna Nemčija izdeluje atomsko orožje ali drugo moderno orožje in da bonnska vlada ni zahtevala revizije določbe, ki ji prepoveduje izdelovati tako orožje.

Francija ima končno novo vlado

Investitura za Gaillarda

Za investituro je glasovalo 337 poslancev, proti pa 173 - Tudi nova vlada namerava iti v Alžiru po poti dosedanjih vlad

PARIZ, 5. — Francija ima končno novo vlado. Skupščina je danes ponoči izglasovala investituro novemu predsedniku vlade Gaillardu. Uradni izid glasovanja je sledeči: za investituro je glasovalo 337 poslancev, proti pa 173.

Še preden je bil uradno sporočen izid glasovanja, je Gaillard sklical za jutri sejo nove vlade, ki bo med drugim razpravljala o novem predujmu Francoske banke in o pripravi novega načrta zakona o Alžiru.

Glasovanje se je začelo ob 23.30, potem ko je Gaillard odgovoril na številne pripombe poslancev.

Že na popoldanski seji je Gaillard v svojem govoru izjavil, da namerava vlada ustanoviti stalno parlamentarno delegacijo za stike z vlado. Delegacijo naj bi sestavljali voditelji parlamentarnih skupin večine. Glede Alžira je Gaillard izjavil, da tudi njegova vlada ponavlja poziv za ustavitev sovražnosti ter je pripravljena nuditi jamstva, da bodo v Alžiru «svobodne volitve». Poleg tega bo zahtevala obnovitev posebnih pooblastil za Alžir. Dejal je, da se ne more že vnaprej izključiti «povečanje terorizma na metropolitanskem ozemlju».

Glede posebnih pooblastil, ki jih bo vlada zahtevala na gospodarskem in finančnem področju, pa bo njih namen zagotoviti obrambo valute, omogočiti razvoj regionalnega gospodarstva ter pripraviti vstop Francije v skupno tržišče. Takoj ko se bo finančni položaj izboljšal, bo potrebno vzpostaviti svobodno izmenjavo z ostalimi državami.

Gaillard je tudi omenil veliki primanjkljaj v proračunu, ki se računa na 800 milijard za leto 1958. Zato bo potrebno dodatno varčevanje in treba bo razpisati nove davke.

Januarja pa bo morala skupščina načeti vprašanje ustavne reforme. Vlada je mnenja, da bo treba dati predsedniku republike oblast, da razpusti skupščino po prejšnjem posvetovanju s predsednikoma obeh zbornic, ko bo poteklo nekaj časa.

Gaillard ni hotel govoriti o izdatkih, ki jih terja alžirska vojna in ki jih nekateri cenijo na 700 milijard frankov letno. «Nasprotno, je dejal, lahko si predstavljam to, kar bi pomenila zapustitev Alžira: materialna škoda in predvsem moralni pretres, ki bi zadel državo. Noben strokovnjak ne more sedaj oceniti tega poraza.»

—«»—

Čudni predmeti nad ZDA

WASHINGTON, 5. — V ameriških državah Texas in Mexico so mnoge osebe zadnje dni opazile čudne predmete leteti v zraku. Take izjave so podale številne osebe. Zato je poveljstvo ameriškega letalstva dalo nalogo, naj s z radarjem opazuje vsak nenavaden pojav.

Nocoj pa je tudi kairski radio sporočil, da je na dvorišče neke šole v Aleksandriji padel žareč predmet. Profesor univerze v Aleksandriji Mohamed Cherbini je izjavil, da je predmet pripadal neki vodljivi raketi in da je verjetno padel z višine, ki je večja kakršno običajno dosezejo letala.

—«»—

Arabska liga proti skupnemu tržišču

KAIRO, 5. — Politični odbor Arabske lige bo priporočal arabskim državam ustanovitev gospodarske enote, ki je potrebna, zato da se države članice zaščitijo pred vplivom evropskega skupnega tržišča. Politični odbor Arabske lige se je izrekel tudi proti udeležbi afriških in azijskih kolonij v evropskem skupnem tržišču.

—«»—

BEOGRAD, 5. — *V pričetku prihodnjega leta bo imel beograjski filharmonični orkester 10 koncertov v Italiji. Turneja bo trajala 15 dni; dirigirala bosta Krešimir Baranović in Živojin Zdravković. Na željo organizatorjev bo Beograjska filharmonija vključila v program številne skladbe jugoslovanskih skladateljev, ki bodo v Italiji prvič izvajane.*

Danes prvi dan zasedanja mešanega odbora za statut

Glavna ovira: neizvedena ratifikacija londonskega sporazuma v rimskem parlamentu

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 5. — Jutri se bo sestal v Beogradu drugič mešani jugoslovansko italijanski odbor, ki je bil ustanovljen na podlagi določil posebnega statuta londonskega sporazuma, ki jamči narodnim manjšinam enakopravnost ter neoviran kulturni razvoj. Dnevni red sestanka vsebuje vprašanje šol, uporabljanje jezika in okrog 20 pritožb pripadnikov narodnih manjšin. Na današnjem sestanku se bodo dogovorili o načinu dela, tako da se bo pravo delo odbora začelo šele pojutrišnjem.

Z rešitvijo tržaškega

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 16,4; najnižja 12,9, zračni tlak 1013,8 pada, veter 2 km na uro s severa, vlaga 81 odst., padavine 0,8 mm, morje mirno, temperatura morja 17,4.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 6. novembra
Lenart, Ratislav
Sonce vzide ob 6.51 in zatone ob 16.45. Dolžina dneva 9.54. Luna vzide ob 16.10 in zatone ob 5.32.
Jutri, ČETRTEK, 7. novembra
Engelbert, Zdenka

Solidarnost z delavci CRDA in arzenala

Danes enourna stavka vseh industrijskih delavcev

Kovinarji zahtevajo ostrejšo borbo, da se prisilijo delodajalci k popuščanju

Danes bo od 11. do 12. ure počivalo delo v vseh manjših in večjih industrijskih obratih na Tržaškem: v obratih CRDA in v Tržaškem arzenalu pa bodo delavci zapustili delo eno uro pred zaključkom rednega delovnega urnika; v Tržaškem arzenalu ob 14.30, v ladjedelnici Sv. Marka, v ladjedelnici Sv. Roka v Miljah ter v Tovarni strojev pri Sv. Andreju pa ob 15.15.

Obe sindikalni organizaciji sta sklenili že pretekli teden, da bodo danes vsi delavci v industrijskem sektorju s stavko izrazili solidarnost z delavci v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu, ki se že več kot pet mesecev vztrajno borijo za izboljšanje svojih mezd in delovnih pogojev ter obstoj in napredek največjih tržaških industrijskih obratov. Obenem pa bo današnja stavka resen opomin delodajalcem ter opozorilo pristojnim oblastem, naj krepko posredujejo in vplivajo, da bo čimprej ugodno rešen ta spor, ki je že povzročil veliko škodo delavcem še večjo pa samim podjetjem zaradi trmoglavosti delodajalcev.

Delavci v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu so tudi včeraj zapustili delo eno uro pred koncem delovnega urnika, nato pa je bilo v Ljudskem domu zborovanje stavkajočih, ki ga je organizirala Zveza kovinarjev FIOM. Na zborovanju so proučili razne načine za nadaljevanje krepke sindikalne borbe, delavci pa so izrazili svoje nezadovoljstvo zaradi omejitve današnje stavke. Zaradi tega so naročili tajništvu FIOM, naj vztraja pri Delavski zbornici CISL, da bi raz irili in ojačili sindikalno borbo, kar je edino sredstvo, da se pospeši razvoj in doseže uspeh. Po končanem zborovanju so delavci odšli na Trg Goldoni, kjer so mečanom razdeljevali letake.

Nezadovoljstvo stavkajočih kovinarjev je popolnoma upravičeno in njihove pripombe so utemeljene. Po zadnji uspeli stavki vseh kovinarjev, ki je trajala pretekli teden od srede do četrtka, je današnja enourna protestna stavka v vseh industrijskih obratih res dokaz sindikalne zavednosti in borbenosti delavstva, toča ni in ne more biti v sorazmerju z ostrino in važnostjo sečanje borbe. Vsem je jasno, da je treba spričo trme delodajalcev in brezbrižnosti oblasti okrepiti in razširiti sindikalno borbo v podporo prizadetim delavcem in za nadaljnji razvoj tržaškega gospodarstva.

* * *

Včeraj je bilo zborovanje delavcev čistilnice Aquila, na katerem so sindikalni predstavniki obrazložili način in potek današnje stavke. Nato pa so sporočili, da je vodstvo podjetja opozorilo, da smatra današnjo stavko za nezakonito. Zaradi tega so bili delavci zelo ogorčeni in so se spraševali, kakšno pravico ima vodstvo podjetja, da označuje stavko kot nezakonito, saj sta jo vendar napovedali sindikalni organizaciji in stavkanje je po zakonu dovoljeno.

Odhod ital. delegacije mešanega odbora v Beograd

Danes se v Beogradu prične drugo zasedanje mešanega odbora za izvajanje Posebnega statuta. Vodja italijanske delegacije načelnik urada za zveze med zunanjim ministrstvom in vladnim komisariatom dr. Fasquinelli, podprefekt Capon in pravni izvedenec odv. Guido Gerin so odpotovali v Beograd že v ponedeljek, včeraj pa sta odpotovala iz Trsta tajnik delegacije dr. Saragat in ravnatelj državne srednje šole v Miljah Angioletti.

Iz Beograda pa poročajo, da bo zasedanje odbora trajalo okrog teden dni. Kot smo že poročali, vodi jugoslovansko delegacijo v odboru Mitja Vošnjak, generalni konzul FLRJ v Trstu.

Komisar Mattucci obljubil izvajanje sporazuma Acegata

Včeraj je občinski komisar Mattucci sprejel sindikalne predstavnike iz podjetja Acegat, ki so zahtevali, naj se začne čimprej izvajati sporazum, sklenjen med sindikatoma in vodstvom Acegata v maju po dolgotrajnem stavkovnem gibanju. Komisar je pojasnil, da se je izvajanje sporazuma zavleklo samo zato, ker je potrebna izčrpna proučitev položaja. Dr. Mattucci je poudaril formalno in stvarno zakonitost sporazuma.

Azijska gripa

V dneh 3., 4 in 5. t. m. so prijavili zdravstvenim oblastem 549 novih obolenj za azijsko gripo. Zbolelo je 506 zasebnikov, 38 beguncev, 4 vojaki in ena oseba v internatih. Izmed beguncev jih je zbolelo 11 v Domu izseljencev, 7 v «Silosu» na Trgu Libertà, 7 na Općinah itd. V bolnišnici pri Magdaleni pa sta za posledicami azijske gripe umrla 51-letni Vittorio Busdon in 63-letni Antonio Russo.

Pomembna slovesnost v mali dvorani gledališča Verdi

Denarne nagrade in zlate medalje udeležencem II. vinskega natečaja

Razdeljenih je bilo 15 denarnih nagrad v skupnem znesku 250.000 lir in 7 zlatih medalj - Natečaja se je udeležilo 57 vinogradnikov

V nedeljo dopoldne je bila v mali dvorani gledališča «Verdi» slavnostna razdelitev nagrad vinogradnikom, ki so zmagali na II. natečaju in razstavi vin tržaškega področja. Sodelovalo je 57 vinogradnikov, ki so prispevali nad 110 vrst različnih vin, v glavnem malvazijo, sauvignone, refošk, teran, prošek, sivi pinot in razne mešanice.

Iz poročila g. Galanteja od kmetijskega nadzorništva, ki ga je počal ob svečani razdelitvi nagrad, je razvidno, da je prva komisija pregledala kleti in vino udeležencev natečaja po 7. in 8. maju, to je v času, ko so bili naši vinogradniki hudo prizadeti zaradi slane in zmrzali, saj so nekateri vinogradniki imeli uničenih od 80 do 90 odst. vsega pridelka. Ne gleče na hudo elementarno nesrečo pa se noben vinogradnik ni natečaju odtegnil, čeprav je bilo — v nasprotju s prejšnjim letom, ko je morala komisija zavrniti kakih 120 litrov vina — težko zbrati predpisano količino 31 vzorcev vina, ki je bilo prepuščeno v pokušnjo. Posebna komisija je zbrano vino pokušala 21. junija, in v njej so bili v glavnem isti pokuševalci kot prejšnje leto.

Ta komisija je ugotovila, da je bilo vino na nekoliko nižji ravni kot prejšnjo leto — in kar je še bolj značilno — ugotovila je, da so bila rdeča vina boljša kot bela.

Od 31 vrst vina, ki so bila prepuščena k natečaju, je komisija izključila samo pet vrst. Vsa izbrana vina so bila naprodaj v kiosku «tržaških vin» na tržaškem velesejmu, kjer so bila kmalu razprodana.

Komisija se je zadnjič sestala 16. oktobra, ko je dokončno sestavila vrstni red nagrajencev in določila dan nagraditve. Omenimo naj, da je komisija ocenila kot najboljše vino vzorec št. 7, in sicer refošk Benjamina Pečarja od Sv. Barbare, ki je prejel 9 desetink točke, medtem ko je 8 desetink točke dobil prošek Petra Hrevatina iz Fontanele pri Miljah. Komisija je dodelila skupno 15 denarnih nagrad in 7 zlatih medalj.

Denarne nagrade so prejeli:

1. Benjamin Pečar od Sv. Barbare, 30.000 lir; 2. Alojz Lupinc iz Praprota 25.000 lir; 3. nagrade v znesku po 20.000 lir so prejeli Anton Skerjan s Čuka pri Miljah, Rok Čač od Sv. Barbare, Just Vodopivec iz Koludrovce in Anton Milič iz Saleža; 4. nagrade v znesku po 15.000 lir so prejeli Valentin Jercog iz Doline, Marija Pertot iz Strada del Friuli, Avgust Radetič iz Medje vasi, Avgust Vodopivec iz Strada čel Friuli in Josip Sancin iz Doline. 5. Nagrade v znesku po 10.000 lir pa so dobili Stefano Danieli iz Ul. Cisternone v Trstu, Vincenc Kralič iz Prebenega, Alojz Markuža iz Trnovce in Miro Radovič iz Nabrežine. Skupno je bilo razdeljenih 15 nagrad v znesku 250.000 lir.

Poleg tega je komisija dodelila 7 zlatih medalj, pri čemer je prvo, veliko zlato medaljo dobil Peter Hrevatin iz Fontanele pri Miljah. Ostale medalje so dobili po vrstnem redu: Antoni-Rosin oč S. M. M. sp., državno posestvo pri Timavu, Icilio Sepilli iz Sv. Jerneja, Luigi Debellis iz Ul. Campanelle, Giovanni Parovel iz Sinisa pri Miljah in Avgust Dobrila od Domja.

Vsem nagrajencem in udeležencem natečaja sploh iskreno čestitamo

Proslava oktobrske revolucije na sedežu NSZ

Jutri ob 20. uri bo v prostorih Neodvisne socialistične zveze v Ul. S. Francesco 20-I. proslava 40. obletnice socialistične revolucije v Rusiji. Tovarišem in simpatizerjem so bila poslana osebna vabila za udeležbo na proslavi tega velikega zgodovinskega dogodka.

Včeraj so slišali znake «sputnika II»

Včeraj ob 14.38 so na astronomskem observatoriju v Trstu slišali znake, ki jih je oddajal «sputnik II» na valovni dolžini 15 m. Znaki so bili šibki in jih je bilo slišati 10 sekund. Računajo, da bodo danes ob 14.30 zopet slišali te znake. Danes ob 5.50 pa bo možno videti «sputnik II», ki bo letel skoraj navpično nad Trstom, in sicer od jugozahoda proti severozahodu.

Pobuda za čimprejšnje volitve

Pozitiven odziv levice na predlog socialistov

Radikali in MEN so sprejeli poziv s pridržkom, NSZ KPI, UP in TU pa se popolnoma strinjajo s PSI

Kot smo že poročali, je tržaška federacija PSI pretekli mesec dala pobudo za enoten nastop pri pristojnih oblasteh vseh levičarskih in demokratičnih opozicijskih skupin, vključno PRI in PSDI, za čimprejšnje sklicanje volilnih zborovanj za obnovitev tržaškega občinskega sveta. V pozivu osmim strankam in gibanjem, in sicer NSZ, KPI, UP, PSDI, PR, PRI, TU in MEN, je PSI poudarila nujnost novih občinskih volitev, da se zmanjša na najkrajši čas komisarska uprava na občini, ki v nobenem primeru ne more upravljati občine v korist prebivalstva. To smo videli v preteklih dneh, ko smo prejeli od prefekturnega komisarja da. Mattucci-ja letošnji občinski proračun, ki ga je sprejel in poslal v potrditev pokrajinski upravni komisiji. Samo dejstvo, da so bili izdatki obveznih stroškov zmanjšani za več kot eno milijardo lir, nam dokazuje skočljivost komisarske uprave, ki je v rokah državnega uradnika, ki se mora pri vsej svoji dobri volji pokoriti navodilom državnih organov. Zato je bil tudi primanjkljaj znižan na 1 milijardo 800 milijonov lir, čeprav je proračun, ki ga je predložil bivši demokristjanski občinski odbor po občutnem zmanjšanju predvidenih izdatkov po prvem tristrankarskem odboru, prečvideval nad 3 milijarde lir primanjkljaja.

Upoštevajoč samo ta dejstva, je bilo pričakovati pozitiven odziv vseh strank in gibanj, ki jih je PSI povabila na skupen nastop za čimprejšnji razpis novih volitev. Do sedaj je PSI dobila pozitivne odgovore od šestih strank in gibanj, in sicer: od NSZ, KPI, UP, TU, PR in MEN. Na žalost pa PSDI in PRI še nista odgovorili in se zdi, da ne nameravata nit odgovoriti. Zlasti se nam zdi čudno stališče socialdemokratov, ki so se v preteklih mesecih tako potegovali za čimprejšnje volitve in ki so tudi v občinskem svetu precej tesno sodelovali s PSI. Poleg tega ne moremo pozabiti, da so socialdemokrati že pri prvi krizi občinskega odbora zahtevali, da se vključijo v občinski odbor tudi Nennijevi socialisti. Zato ne moremo drugega kot obžalovati to socialdemokratsko ravnanje do pobude PSI, ki ni v skladu z njihovimi dosečanjimi izjavami in zlasti z njihovo napovedano politiko «socialistične enotnosti». Za tržaške republikance se ni kaj čuditi, ker med njimi še vedno prevladuje precejšnji protisocialistični duh in so do sedaj skoraj vedno zavrnili vsako iniciativo katere koli stranke leve opozicije.

V preteklih dneh je PSI dobila še odgovore UP, TU, MEN in PR. Unità Popolare se v svojem odgovoru popolnoma strinja s pobudo PSI za čimprejšnje sklicanje zborovanj za občinske volitve. Obenem pa sporoča, da je pripravljena priti na sestanek za določitev čimbolj učinkovite akcije, ki naj bi združila vse demokratične sile mesta brez katere koli diskriminacije.

Tržaška unija soglaša s predlogom za skupen nastop za zahtevo čimprejšnjega razpisa volilnih zborovanj, ker meni, da mora komisarska uprava v najkrajšem času prenehat upravljati občino. Poleg tega predlaga TU, naj bi sklicali sestanek predstavnikov vseh strank in gibanj za sestavo načrta za obrambo Trsta. MEN pa je odgovoril, da v glavnem soglaša s predlogom za skupno akcijo, ki mora doseči cilje, ki jih zasleduje PSI. Tudi radikali se popolnoma strinjajo s predlogi PSI. Obenem pa menijo, da je treba to akcijo organizirati v okviru strank, ki imajo skupne cilje in sorodne metode politične borbe.

Na vse te odgovore je te dni federacija PSI odgovorila strankam in gibanjem, ki so pristale na njeno pobudo. Odgovor pa je ločen na dve skupini in predlaga dva ločena sestanka, enega z radikali in MEN in enega z NSZ, KPI, UP in TU. V pismu PR in MEN, se federacija zahvaljuje za njuna odgovora in poudarja, da je pričakovala od njiju določene pridržke. Hkrati pa PSI z zadovoljstvom ugotavlja, da sta PR in MEN načelno sprejela pobudo socialistov za enoten nastop za zahtevo čimprejšnjih volitev. Zato PSI vabi predstavnike PR in MEN na sestanek, ki naj bi bil jutri ob 19. uri na sedežu PSI.

NSZ, KPI, UP in TU pa je PSI poslala sledeči odgovor: «Tajništvo federacije se iskreno zahvaljuje UP, KPI, NSZ in TU za takojšnji pristanek na predloge PSI glede vprašanja komisarske uprave na tržaški občini.

Zahvaljuje se tudi gibanju MEN za njegov moralni pristanek in radikalom za njihovo pozitivno oceno tega vprašanja.

PSI obžaluje, da sta PRI in PSDI zavzela takšno stališče do predlogov, ki so pustili vsa vrata odprta raznim rešitvam in ločenim sporazumom. Hkrati pa se nadeja, da bosta ti dve stranki skupno ali ločeno obravnavali to vprašanje na osnovi njunih dosečanjih stališč.

Medtem pa PSI vabi UP, KPI, NSZ in TU na predhodni sestanek, ki naj bi bil prihodnji petek ob 20. uri na sedežu PSI za izmenjavo prvih mnenj».

Pred uvedbo obvezne vojaške službe v Trstu

Načelnik italijanskega generalnega štaba general Liuzzi je sinoči na predavanju v krožku za kulturo in umetnost, prirejenem na pobudo društva «Dante Alighieri» potrdil, da bodo na Tržaškem kmalu uvedli obvezno vojaško službo.

Aretacija dveh tatov

Organi letečega oddelka policije so prijavili sodnim oblastem pod obtožbo tatvine 63-letnega Marija Segulina iz Ul. M Polo in 60-letnega Attilija Vogriča iz Ul. Gozzi 5.

Moža, ki sta stara znanca policije, sta se ukvarjala s tatvinami v avtomobilih in v enajstih sta si nabrala od fotografskega aparata, plaščev, radia, cigaret pa do zlatnie in drugih reči. Vse to sta sekaj časa zadržala v stanovanju.

Filipičevi se je zdelo vedenje znanke nekoliko čudno in je pogledala tudi v škatlo, kjer je imela shranjen denar. Tega pa v njeno presenečenje ni bilo več. Jezna kot je bila, je Zonperovo prašala, če si je morda ona prisvojila denar, a ko je dobila odgovor, da se čuti nedolžno, ni hotela več govoriti o tem.

Zonperova se je kmalu poslovila od Filipičeve in že zvečer je zapravila nekaj čenarja. Naslednjega dne pa ji je bilo dejanja žal ali pa se je morda bala, zaradi česar je preostalo vsoto vrnila okradenki z izgovorom, da jo je našel na tleh vrtnar kamnoloma. Seveda ji Filipičeva ni verjela ter je zadevo prijavila organom javne varnosti, ki so tatico prijavili sodišču.

Nezgodi na delu

Med razkladanjem tovornika na Nabrežju Mandracchio je 58-letnemu Antoniju Zanonu iz Ul. F. Severo padel na roko precej velik kos železa, ki ga je prisilil, da je prekinil delo in se odpravil v bolnišnico. Ker so mu ugotovili verjetni zlom zapestja, je moral ostati pod nadzorstvom zdravnikov ortopedskega oddelka. Okreval bo v 8 ali v primeru zloma v 35 dneh.

Žrtev nezgode na delu in sicer v podpalubju parnika «Barletta», ki je bil zasidran v starem pristanišču, je včeraj postal tudi 39 let star Vittorio Corbatti iz Ricmanj št. 58. Njega so zdravniki poslali na II. kirurški oddelek,

Žalovanje ob izgubi velikega voditelja

Tržaški delavci počastili spomin Giuseppa Di Vittoria

Na pogreb je odpotovala 15-članska delegacija DZ-CGIL

Včeraj so tajništva raznih pokrajinskih strokovnih zvez poslale osrednjemu vodstvu CGIL sožalne brzojavke ob nenadni smrti vsedržavnega tajnika CGIL Di Vittoria. Posebnega pomena pa je sožalna brzojavka delavcev iz obratov CRDA in Tržaškega arzenala, ki poudarjajo, da bodo nadaljevali svojo borbo v duhu sindikalne enotnosti, katero je D. Vittorio vedno vneto zagovarjal. Poleg raznih političnih organizacij so poslali sožalne brzojavke tudi miljski župan Pacco, krajevna Delavska zbornica CGIL iz Nabrežine ter razne sekcije KPI. Na svojih zborovanjih so delavci počastili spomin pokojnika z enominutnim molkom.

Sinoči je odpotovala z vlakom na pogreb v Rim 15-člansko odposlanstvo Delavske zbornice CGIL, ki ga vodi pokrajinski tajnik Bonomo Tominez in v katerem so zastopane razne stroke tržaških delavcev. Z istim vlakom sta odpotovala na pogreb kot predstavnika tržaške delegacije KPI tudi Marina Bernetič, članica osrednje kontrolne komisije, ter Pino Burlo, član centralnega komiteja KPI.

Tržaška Delavska zbornica CGIL pa je včeraj nalepila po mestu naslednji, črno obrobljeni lepak:

«Tržaški delavci spoštljivo klanjajo svoje zastave v počastitev spomina svojega velikega voditelja, katerega osebnost je bila in bo milijonom delavcem vseh strok, kmetom, nameščencem, prijateljem in nasprotnikom simbol vrlin, velikodušnosti, predanosti borbi, stremljenja po emancipaciji, želje po pravici, odpora proti izkoriščanju ter revolucionarne zavednosti proletariata in širokih ljudskih množic, branitelja in neutrudljivega zagovornika sindikalne enotnosti, ki je s sindikalno constituanto februarja l. 1956 hotel, da se v Trstu obnovi enotna delavska organizacija, ki kot naslednica nadaljuje po poti slavne borbe Delavske zbornice izpred fašistične dobe».

Tudi Tržaška federacija KPI je v počastitev pokojnika izdala lepak, na katerem poudarja zasluge velikega pokojnika.

Pobuda nabrežinske občine

Sestanek za ustanovitev «Turistične ustanove»

Na pobudo občinskega odbora občine Devin-Nabrežina je bil včeraj v dvorani hotela «Corona» v Sesljanu širši informativni sestanek za ustanovitev «turistične ustanove» za Sesljan-Vižovlje, Devin in Štivan. Sestanka sta se udeležila tudi predstavnika «Pokrajinske turistične ustanove» iz Trsta dr. Doro Rinaldini in dr. Apollonio ter predstavnik «Ustanove za varstvo spomenikov in naravnih lepot» dr. Gerlini. Občino so zastopali župan Dušan Furlan ter odborniki dr. Jež, Marković in Škrk. Po županovem pozdravu je spregovoril dr. Jež, ki je zbranim zastopnikom gostinske in trgovinske dejavnosti v omenjenih krajih poročal o važnosti in pomenu zadevne ustanove.

Ravnatelj «Pokrajinske turistične ustanove» dr. Rinaldin je potem jasno in izčrpno nakazal pot, po kateri bi mogli v dogledni bodočnosti v občini Devin-Nabrežina ustanoviti omenjeno turistično ustanovo. V nadaljevanju diskusije so navzoči restavraterji in trgovci vsi soglasno pozdravili pobudo občine ter izrazili željo, da bi čimprej prišlo do njene uresničitve.

Ženska in moški umrla za kapjo

Za žensko je zdravnik ugotovil, da je umrla že pred petimi dnevi

Okoli pol dveh popoldne so pripeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice truplo pokojne 55-letne Miroslave Kraij iz Miramarskega drevoreda, ki je zelo verjetno umrla zaradi srčne kapi. Smrt pa je moral po mnenju zdravnika nastopiti pred štirimi ali celo petimi dnevi, a vse do včeraj se ni nihče zavedel, da je Kraljeva zapustila ta svet.

Prva ki je sumila, da se je ženski kaj pripetilo, je bila hišnica stavbe, v kateri je živela Kraljeva. Ta ženske ni videla več dni in je o tem obvestila Kraljevo sestro Karolino, ki stanuje v Ul. M. D'Azeglio.

Ko je Karolina Kraljeva prišla k sestri, so morali s pomočjo kovača odpreti vrata, za katerimi je vladala smrtna tišina.

Proti večeru pa so pripeljali v mrtvašnico tudi truplo Vittoria Bagottija iz Traversale del Bosco, kateremu je kljub 49. letu starosti odpovedalo srce. Bagotti je šel v poliambulatorij v Ul. Ponduares, a tu mu je postalo slabo, zaradi česar so morali pokličati osebje Rdečega križa z resilnim avtom. Toda mož se je nekoliko opomogel in tako je zavrnil priporočilo, da bi ga odpeljali v bolnišnico. Kmalu zatem pa se je zopet pojavila srčna hiba, a tokrat mož ni dočakal bolničarjev Rdečega križa: ob njihovem prihodu je bil namreč že mrtev.

Poskus samomora

Zaradi prask na zapestju desne roke in zastrupljenja s plinom so včeraj popoldne sprejeli s prognozo okrevanja v 4 ali 5 dneh na II. zdravniškem oddelku 37-letnega Bruna Bonifacia iz D'Annunziovega drevoreda.

Kakor so ugotovili, se je mož najprej porezal z drobci razbite steklenice in nato še v samomorilne namene odprl plin. Niso znani vzroki tega poskusa samomora.

Izpred kazenskega sodišča

Tudi sončenje spravi človeka pred sodnike

Pogojno kazen ženski, ki je izmaknila škatlo s 3.500 lirami

Zgodnje aprilsko sonce je pošiljalo še precej gorke žarke na zemljo in to je hotel 32-letni Aldo Mari iz Ul. F. Severo izrabiti. Toda delavec si je izbral kaj slab trenutek: med delom v avtomobilskem parku generalnega vladnega komisariata v Ul. Doda si je slekel srajco in se sončil.

Dvema agentoma javne varnosti, ki sta bila v službi v notranjosti pa ta zadeva ni ugajala. Zato sta se približala Mariju in ga povabila, da bi se oblekel in tudi, da bi nadaljeval z delom. Ta njun nastop pa je delavca razburil in tako ju je kratkomalo užalil in enemu celo zagrozil, da mu bo razbil glavo. Agentoma ni preostalo drugega, kot poklicati delovodjo, a tudi ta ni imel sreče. Mari ga je nahrulil, češ naj ga pustijo v miru, ker se je vedno sončil in da se bo še tudi v bodočnosti.

Agenta sta zadevo prijavila nadrejenim organom in tako je bil Mari prijavljen sodišču pod obtožbo žalitve. Razprava bi morala biti maja meseca letos na preturi, a sodnik je spoznal, da on ni kompetenten za take primere ter je akte poslal kazenskemu sodišču.

Včeraj pa je bila razprava in čeprav se je Mari izgovoril, da je agente nahrulil zaradi njihovega grobega nastopa, se ni rešil kazni: sodniki so ga spoznali za krivega obtoženega dejanja in ga tudi obsodili, pa čeprav pogojno in brez vpisa v kazenski list, na 4 mesece in 20 dni zaporne kazni.

* * *

Pred istim sodiščem so obravnavali tudi tatvino, ki jo je aprila lani izvršila 29-letna Gerolimina Zonpero iz Nabrežine v škodo Marije Filipič.

Tudi njo so sodniki obsodili, in sicer na 15 dni zapora in na 2.400 lir globe, seveda pogojno in brez vpisa kazni v kazenski list.

Zonperova je tistega dne v prvih popoldanskih urah obiskala Filipičevo na domu in ker je morala slednja iti v pisarno nekega krajevnega kamnoloma, da bi telefonirala, je prosila znanko, da bi malo pazila na njeno spečo hčerko.

Zonperova je ugodila njeni prošnji, a ko je bila sama, je začela brskati po stanovanju toliko časa, dokler ni iztaknila majhne škatle, v kateri je bilo 3.500 lir. Denar je ženska spravila v žep in hotela oditi, a na vratih se je srečala s Filipičevo. Da bi očvrnila sum, se je še nekaj

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

SNG v TRSTU

DANES 6. t. m. ob 20.30 v Prosvetni dvorani na Opčinah

Naši ljubi otroci

V soboto, 9. t. m. ob 20.30 v Avditoriju v Trstu

KRSTNA PREDSTAVA

Prihodnjo nedeljo

Drama v treh dejanjih
Spisal
prof. JOSIP TAVČAR
Režiser JOŽE BABIČ
Scenograf JOŽE CESAR
Asistent režije
HUMBERT KALC

Osebe: Srečko Dolinar, učitelj - Rado Nakrst; Katja, njegova žena - Leli Nakrstova; Ludvik, njun sin - Miha Balon; Marija, sivilja, njuna hči - Bogdana Bratuževa; Marta, solarka, njuna hči - Neda Mijot; Valentin, Katjin brat, delavec - Jožko Lukeš; Franc Vejak, Marijin zaročenec, uradnik - Stane Starešinič.

V nedeljo 10. t. m. ob 16. in ob 20. uri v Avditoriju v Trstu

PONOVITEV

Prihodnjo nedeljo

Za vse predstave veljajo gledališki kuponi!

Za nedeljsko večerno predstavo veljajo izkaznice «Z».

Prodaja vstopnic od četrtka dalje v Tržaški knjigarni, Trst, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 37338 ter eno uro pred pričetkom predstav v Ul. Roma 15-II., tel. 31119.

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO

Drevi ob 21. uri «Nadvojvoda» (Tragedija v Mayerlingu) G. A. Borgeseja. Režija F. Enriquez. Abonma G. Naročanje in nabava vstopnic pri gledališki blagajni tel. 24183 in v Galeriji Protti.

RAZNA OBVESTILA

Jutri, četrtek, 7. t. m. ob 20. uri bo seja pripravljalnega odbora za slovenski fotoklub v Ul. Roma 15-II.

* * *

Slovenska gospodarsko-kulturna zveza bo imela svojo redno sejo danes, 6. t. m. ob 20.30 v Ul. Roma 15.

Obvestilo

KMEČKE ZVEZE IN ZVEZE MALIH POSESTNIKOV

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov, obveščata vse kmetovalce iz Sv. Križa, da bo v petek 8. t. m. ob 19.30 v prosvetni dvorani «A. Sirk» sestanek, na katerem se bo razpravljalo o pokojninah in drugih zadevah, ki zanimajo naše kmetovalce.

Tajništvo
Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov

Žaga mu je odrezala levi prstanec

23 let stari mizar Dino Fabris iz Ul. Revoltella se je včeraj med delom v neki delavnici preveč približal z levo roko ostremu rezilu krožne žage. To ga je precej drago stalo, ker mu je rezilo odrezalo del prstanca leve roke in ga ranilo v palec. Zaradi ran so ga morali sprejeti na II. kirurškem oddelku, kjer so mnenja, da bo potreboval za okrevanje 15 do 20 dni.

LJUDSKA PROSVETA

PROSVETNO DRUŠTVO PROSEK-KONTOVEL

Pod okriljem našega društva bomo pričeli v drugi polovici novembra s poukom raznih instrumentov in solopetje. Vabimo vse tiste, ki bi se hoteli vpisati za tak pouk, naj pridejo na sestanek, ki bo v nedeljo 10. novembra v naših društvenih prostorih ob 11. uri. Prosimo, da pridejo šolarji v spremstvu staršev.

* * *

Izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo imel sejo v petek 8. novembra t. l. ob 18.30 na sedežu.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 3., 4. in 5. novembra t. l. se je v Trstu rodilo 14 otrok, umrlo je 32 oseb, porok pa je bilo 7.

POROČILI SO SE: kapetan Flavio de Conradi in uradnica Antonella Ramieri, uradnik Giorgio Vascotto in delavka Gabriella Chicco, delavec Bruno Jakopič in delavka Maria Bembi, agent CP Bruno Melozzi in uradnica Licia Ferrigno, šofer Franco Andrini in gospodinja Lidia Degrassi, učitelj Leopoldo Luise in gospodinja Maria Cumin, delavec Sergio Gulli in prodajalka Norma Benevoli.

UMRLI SO: 43-letna Maria Golna vd. Battinelli, 81-letna Eleonora Spitalsky por. Grego, 3 dni stari Gianfranco Ceretti, 61-letni Francesco Norbedo, 51-letna Giovanna Novello por. Pobega, 76-letni Giuseppe Zettini, 58-letna Josipina Bizjak vd. Zulian, 83-letni Ivan Hrusvar, 70-letni Mario Slocca, 74-letna Elisabetta Venturin vd. Manzutto, 84-letna Anna Meriggi roj. Fonti, 52-letni Anton Kalčič, 84-letna Carla Luigia Bertoni vd. Fonn, 75-letni Giusto Veludo, 87-letni Vincenzo Antonini vd. Visintini, 80-letna Maria Zaccaria vd. Quintavalle, 93-letna Emma Teresa Tklac vd. Spagnoli, 68-letni Marcello Ienco, 82-letna Cesira Dugulin vd. Rondi, 38-letna Bruna Del Bosco por. Cirilli, 43-letna Rosa Desco por. Biloslavo, 79-letna Amelia Novak, 81-letni Amedeo Motta, 62-letna Anna Padovan por. Verth, 73-letni Roberto Drigani, 70-letna Ivana Skerl vd. Rolič, 70-letna Ivana Turk vd. Rolic, 41-letni Riccardo Vascotto, 63-letni Antonio Russo, 51-letni Vittorio Busdon, 19-letni Pietro Mancini, 88-letna Frančiška Crosgnak vd. Sabez.

NOČNA SLUŽBA LEKARN v novembru

Benussi, Ul. Cavana 11; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Picciola, Ul. Oriani 2; Pizzul-Cignola, Korzo 14; Ravasini, Trg Liberta 6; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Vernari, Trg Valmaura 10.

RADIO

SREDA, 6. novembra 1957

PRVI POSTAJA A

11.30 Zabavna glasba; 12.00 Zena in dom, drobne zanimivosti iz ženskega sveta; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Novačekovi in Smetanovi motivi; 13.30 Armando Sciascia s svojim ritmo-simfoničnim orkestrom; 14.00 Dunajski motivi; 17.30 Plešite z nami; 18.00 Klavirski mojstri; 18.30 S pesmijo po svetu; 18.55 Brahms: Štiri resne pesmi, op. 121; 19.15 Predavanje: «Po vinogradih Evrope»; 19.30 Pesira glasba; 20.00 Sport; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Obletnica tedna: «Oktobrska revolucija po 40 letih»; 21.15 Debussy: Morje; 21.37 Večerne melodije; 22.00 Italijansko-slovenski kulturni stiki skozi stoletja: «Od Trubarja do Zoisa»; 22.15 Mozart: Simfonija v C-duru št. 41, imenovana «Jupiter»; 22.45 Kubanske noči; 23.00 Dvorakovi Slovanski plesi.

TRST I.

11.30 Simfonična glasba; 17.30 R. Wagner: «Nuernberški mojstri pevci», opera v 3 dej.; 18.55 Orkester Guido Cergoli; 19.20 Giani Stuparich: «Vrnili se bodo», po romanu; 21.00 Koncert violinista Arturja Grumiauxa.

KOPER

Poročila v italijanščini: 6.30 12.30, 16.30, 17.30, 19.15, 23.00. Poročila v slovenščini: 7.30 13.30, 15.00.

5.00-6.15 Spored iz Ljubljane; 6.15 Jutranja glasba; 7.00 - 7.15 Spored iz Ljubljane; 7.15 Glasba za dobro jutro; 7.45 Jutranji koledar; 8.00-12.05 Spored iz Ljubljane; 12.05 Opoldanski koktajl; 12.50 Od arije do arije; 13.15 Otroški kotiček; 13.40 Kmetijski nasveti: «Zatiranje koreninskega moljaa»; 13.45 Od melodije do melodije; 14.20 Sola in življenje: «Našli so nov dom — Pogovor o oktobrski revoluciji»; 14.40 Ivan Matetić-Ronjgov: «Roženice», izvaja zbor Slovenske filharmonije, dirigira Rado Simoniti; 15.10 Zabavna glasba; 15.25 Slovenske narodne izvaja sekstet Tipel; 15.40-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Glasbeni mozaik; 18.00 Naše žene; 18.15 Lahka glasba; 19.00 Ritmična fantazija; 19.30 - 22.15 Spored iz Ljubljane.

SLOVENIJA

327,1 m 202,1 m. 212,4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00

5.00 Pisan glasbeni spored; 8.05 Pesmi jugoslovanskih narodov; 9.00 Portret Maksima Gorkega (literarna oddaja); 9.30 Koncert solistične glasbe (veliki skladatelji o boju za svobodo); 10.10 Lahka orkestralna glasba; 11.00 Si Sin-Hai: Rumena reka, kantata (izvaja ansambel pesmi in plesov narodnoosvobodilne vojske Kitajske); 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitev): Prekmurska republika; 12.05 Lahka glasba; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Igra pihalna godba JLA; 13.15 Zabaven glasbeni mozaik; 14.05 Radijska šola: Pred velikim oktobrom; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Pri klasičnih mojstrih — F. Gladkov: Tovarišija; 16.00 Operni koncert; 17.10 Rezervirano za posnetke s proslav 40. obletnice oktobrske revolucije; 17.25 Zabavne melodije iz raznih dežel; 18.00 Boris Papandopulo: Upornik, kantata za mešani zbor in orkester; 18.30 Lenin govori (spominska oddaja z originalnimi posnetki Lenina, Majakovskega in Gorkega); 19.00 Orkestralna glasba; 20.00 Prenos proslave ob 40. obletnici oktobrske revolucije (prenos iz velike unionske dvorane v Ljubljani).

TELEVIZIJA

15.30 Posnetek športne tekme; 17.30 Spored za otroke; 18.45 Dve razstavi v Toskani; 21.00 Prijatelj živali; 21.45 Varieté.

KINO

Excelsior, 15.00: «Princ in plesalka», Marilyn Monroe in Laurence Olivier.
Fenice, 15.00: «Izziv K.O. Corralu», Technicolor, K. Douglas, B. Lancaster.
Nazionale, 16.00: «Zaseda v džungli», J. Bentley, Vera Fusch.
Supercinema, 16.00: «Navihana Marisa», M. Allasio, R. Sal

OB 40. OBLETNICI OKTOBRSKE REVOLUCIJE

KRILENKO OKLEPNIM ENOTAM: «VLADA JE V VAŠIH ROKAH!»

«Zamislite si stotisoče Rusov, ki so po vsej širni deželi zamaknjeno gledali v govornike, predstavite si delavce, kmete, vojake in mornarje, ki so se s težavo trudili, da bi prav razumeli in se prav odločili... in se končno enodušno odločili»

Za knjigo Johna Reeda, «Deset dni, ki so pretresli svet», iz katere posnemamo sliko o tem, v kako dramatičnih pogojih so se ruski komunisti borili za zmago revolucije, je Lenin dejal takole: «Knjigo sem bral z največjim zanimanjem in pozornostjo... brez pridržka jo priporočam delavcem sveta. Resnično razlaga dogodke, ki so tako pomembni za razumevanje proletarske revolucije...»

Vrata velike Mihajlovske jahalne šole so bila na široko odprta. Oba strażarja sta nas skušala ustaviti, toda hitro smo smuknili mimo, gluhi za njune ogorčene opomine. Notri je brlela samo ena obločnica, malodane na stropu ogromne dvorane, katere visoki stebri in vrste oken so izginjale v mraku. Vse okoli so se nejasno kazale posastne oblike oklepnih vozil. Eden je stal sam samcat sredi prostora pod lučjo in okrog njega je bilo zbranih kakih dva tisoč temnorjavih vojakov, ki so se kar izgubili v tej neizmerni carski zgradbi. Na vrhu oklepnika je čepelo kakih dvanajst mož, častnikov, predsednikov vojaških komitejev in govornikov, in s srednjega stolpiča je neki vojak govoril. To je bil Kanjunov, ki je bil zadnje poletje predsednik vseruskega kongresa «bronevikov». Kanjunov je bil majhna, prijetna postava v usnjenem suknjiču s poročnikovimi našivi; zgovorno se je zavzemal za nevtralnost.

«Strašna je že misel,» je rekel, «da bi Rusi ubijali svoje ruske brate. Ne sme priti do državljanske vojne med vojaki, ki so se z ramo ob rami borili proti carju in ki so premagali zunanjega sovražnika v bitkah, ki jih zgodovina ne bo pozabila! Kaj imamo mi, vojaki, opraviti s prickanjem političnih strank. Ne bom vam trdil, da je bila Začasna vlada demokratična vlada. Ni nam potrebna nikaka koalicija z buržoazijo — ne. Imeti pa moramo vlado združene demokracije, drugače bo Rusija izgubljena! Če bomo imeli tako vlado, potem ne bo državljanske vojne in bratomornega klanja!»

To je zvenelo pametno — po dvorani je odmevalo ploskanje in vzkliki.

Na stolpič se je povzpel vojak bledega in utrujenega obraza. «Tovariši,» je zavpil, «prišel sem z romunske fronte, da nujno povem vam vsem: skleniti je treba mir! Mir pri tej priči! Kdor nam lahko da mir, naj bodo to boljševiki ali nova vlada, za tem bomo šli. Mir! Mi na fronti se ne moremo več bojevati. Ne moremo se bojevati niti proti Nemcem niti proti Rusom...» Pri tem je skočil dol — in iz vse zbrane množice se je dvignil pridušen, bolesten glas, ki je izvenel v nekaj ogorčenju podobnega, ko je naslednji govornik, neki menjševik-brambovec, skušal dopovedati, da je treba vojno nadaljevati, dokler zavezniki ne bodo zmagali.

«Govorite kakor Kerenski!» je zakričal hripav glas.

Neki delegat Dume je zagovarjal nevtralnost. Tudi tega so poslušali nevoljno mrmraje in z občutkom, da ni njihov. Nikoli še nisem videl ljudi, ki bi se toliko trudili, da bi razumeli in se pravilno odločili. Negibno so stali in z neko strahotno pozornostjo strmeli v govornika; obrvi so se jim mrščile zaradi napornega razmišljanja, na čelo jim je stopal pot; po postavi so bili velikani, oči so jim bile otroško nedolžne in jasne in obrazi — podobni epskim vojščakom...

Nato je govoril neki boljševik, eden izmed njihovih ljudi, silno in poln sovraštva. Ni jim ugajal bolj kakor drugi. To ni bil njihov način. Za hip so se povzpeli nad navadne običajne misli, mislili so na Rusijo, socializem, svet, kakor da bi od njih odvisno, ali bo revolucija živela ali propadla...

Govornik je sledil govorniku; razpravljali so med popolnim molkom, med vzkliki odobravanja ali ogorčenja, in sicer o vprašanju: za nevtralnost ali ne? Kanjunov je govoril še enkrat; bil je prepričljiv in simpatičen. Toda ali ni bil častnik in brambovec, pa če je še tako govoril o miru? Nato je govoril delavec z Vasiljevskega ostrova; njega so sprejeli z vzkliki: «Ali nam boš ti, delavec, dal mir?» Blizu nas je nekaj ljudi — mnogi med njimi so bili častniki — napravilo nekako gručo, ki je podžigala zagovornike nevtralnosti. Vseskozi so kričali: «Kanjunov! Kanjunov!» in napadalno žvižgali, kadar je kak boljševik skušal govoriti.

Nenadoma so člani komiteja in častniki na vrhu oklepnika začeli o nečem razpravljati z veliko vnemo in med živahnimi kretnjami. Poslušalci so kričali, kaj je, in vsa velika množica se je razgibala in zahrumela. Neki vojak, ki ga je zadrževal eden izmed častnikov, se je iztrgal in dvignil roko.

«Tovariši!» je zakričal. «Tovariš Krilenko je tukaj in bi nam rad govoril.» Odjeknili so vzkliki, žvižgi, vpitje: «Prosim! Prosim! Doloj!» («Naprej! Naprej! Dol z njim!») Sredi trušča je ljudski komisar za vojaške zadeve splezal na oklepnik, pri čemer so mu od spodaj in od zgoraj pomagale številne roke, ga vlekle in potiskale. Ko je prilezel na vrh, je za hip postal in nato stopil na hladilnik, si oprl roke v bok in se smehljaje ozrl naokrog: bil je čokat, kratkonog, gologlav, brez vsakih znakov na svoji uniformi.

Kričaška družba blizu mene je začela strašno vpiti: «Kanjunov! Hočemo Kanjunova! Dol z njim! Zapri gobec! Dol z izdajalcem!» Vse je kipelo in vrelo. Nato pa so se kakor plaz začele pomikati proti nam velike, črnoglede postave, ki so si utirale pot skozi množico.

«Kdo moti naše zborovanje?» so kričali. «Kdo žvižga tukaj?» Kričaška družba je hitro razpadla, se razbežala — in se ni več zbrala...

«Tovariši vojaki!» je pričel Krilenko z glasom, ki je bil zaripel od utrujenosti. «Ne morem vam lepo govoriti; žal mi je, toda že štiri noči nisem spal...

Ni mi treba praviti vam, da sem vojak. Ni mi treba praviti vam, da si želim miru. Povedati pa vam moram, da je boljševiška partija, ki je uspela v delavski in vojaški revoluciji s pomočjo vas in vseh ostalih vrlih tovarišev, ki so za vselej zrušili oblast krvi žejne buržoazije, — obljubila, da bo ponudila mir vsem narodom, da je to danes tudi že storila!» Hrupen aplavz.

«Hočejo od vas, da bi ostali nevtralni — nevtralni, medtem ko nas junkerji in bataljoni smrti, ki nikdar niso nevtralni, streljajo po cestah in medtem ko spravljajo nazaj v Petrograd Kerenskega — ali morda koga drugega iz tega krdela. Kaledin koraka od Dona, Kerenski prihaja s fronte, Kornilov ščuva Tekince, da bi ponovil svoj avgustovski poskus. Vsi ti menjševiki in eserji, ki vas sedaj pozivajo, da preprečite državljansko vojno. Kako pa so se le-ti držali na oblasti če ne z državljansko vojno, s tisto državljansko vojno, ki traja že od zadnjega julija naprej in v kateri so oni bili stalno na strani buržoazije, kakor delajo tudi sedaj?

Kako naj vas prepričam, če ste se že opredelili? Vprašanje je zelo preprosto. Na eni strani so Kerenski, Kaledin, Kornilov, menjševiki, eserji, kadeti, dume, častniki... Ti nam pripovedujejo, da so njihovi nameni dobri. Na drugi strani so delavci, vojaki in mornarji ter najrevnejši kmetje. Vlada je v vaših rokah. Vi ste gospodarji. Velika Rusija je vaša. Ali jo boste dali nazaj?»

Medtem ko je govoril, se je držal pokonci samo z največjim naporom volje in njegove iskrene, občutene besede so kljub utrujenosti glasu počasi osvajale srca. Na koncu se je opotekel, da bi skoraj padel; sto rok se je dvignilo, da so mu pomagale dol, in velika mračna dvorana je odmevala od valovanja glasov, ki so mu vzklikali.

Kanjunov je še enkrat poskušal govoriti, toda kričali so: «Glasujmo! Glasujmo!» Nazadnje je le odnehal in prebral resolucijo: da broneviki umikajo svoje zastopnike iz Vojaškega revolucionarnega komiteja in izjavljajo svojo nevtralnost v sedanji državljanski vojni. Vsi, ki so za to, naj stopijo na desno; tisti, ki so proti, na levo. Nastal je trenutek omahovanja, tihega pričakovanja in nato se je množica začela vedno hitreje gnesti in gibati proti levi; v medli svetlobi se je po umazgmota stoterih visokih vojakov... Blizu nas je ostalo osamljenih kakih petdeset mož, ki so bili trdovratno za nevtralnost, in šele potem, ko se je visoka streha stresla od zmagoslavnega vpitja, so se obrnili in hitro odkorakali iz poslopja. — in nekateri izmed njih iz revolucije...

Zamislite si, da se je takšna borba ponavljala v vsaki vojašnici v mestu, v okrožju, na celi fronti, po vsej Rusiji. Predstavite si neprespane Krilenke, ki so pazili na polke, hiteli iz kraja v kraj, prepričevali, grozili, rotili. In potem si zamislite isto v vseh prostorih vseh delavskih zvez, v vseh tovarnah, vaseh, v vojnih ladjah razkropljene ruske mornarice. Zamislite si sto tisoče Rusov, ki so po vsej širni deželi zamaknjeno gledali v govornike, predstavite si delavce, kmete, vojake, mornarje, ki so se s težavo trudili, da bi prav razumeli in se prav odločili, in ki so mislili tako napeto — ter se končno tako enodušno odločili. To je bila ruska revolucija...

Usodni 17. julij 1918

Člani sveta delavcev in vojakov v Ekaterinburgu, ki so obsodili na smrt carja Nikolaja II. in njegovo družino

MNOGO NERVOZE IN MALO TREZNEGA GLEDANJA V ZDA

«Znanstvena dremavost»! njeni vzroki in posledice

«Američani bi morali znanstvenike vsaj toliko ceniti kot cenijo n. pr. Kim Novak» - je ameriški novinar zabeležil mnenje treznih Američanov

Vsi časopisi pišejo, da predsednik ZDA Eisenhower zbira okoli sebe svoje znanstvene svetovalce. Znano je tudi, da se na Zapadu mnogo govori o nekakšnem «znanstvenem poolu», ki naj zbere v svoji sredi čim več strokovnjakov iz Zapadnega sveta, da bi «dohiteli Ruse». Ta odmev je imel že prvi umetni sovjetski satelit. In ta dejavnost, to «zbiranje» v nekak zapadni «možganski trust» se pospešno nadaljujejo ob drugem sovjetskem satelitu. Amerikanci so namreč prišli do prepričanja, «da je njihova znanstvena misel v krizi».

Da bi neki ameriški dnevnik pojasnil vzroke, ki so privedli do «miselne dremavosti», je svojim bralcem objavil nekak poziv, v katerem med drugim beremo:

«Prišel je čas ne za paniko, pač pa za razmišljanje. Prišel je čas, da trezno izprašamo svojo vest o naših grehih, o naših napakah, o naših neuspehih: kot ljudje in kot država... Toda ne mečite krivde na vaš kongres. Poglejte sami vase, oglejte si prijatelje in sosede. Starejše generacije še pomnijo dni, ko je beseda izobrazba zvenela kot čast, ko smo tudi gimnazijskega profesorja imenovali s «profesorjem». Danes se ta beseda izgovarja s prezirom... če se sploh uporablja. **Kajti Američani danes merijo vse po ceni in oni dobro vedo, kakšno ceno dajejo «šolskemu nameščencu». Ta cena je nižja kot cena šoferjev tovornikov, gasilcev ali brivcev. Ne podcenjujemo nobenega teh poklicev, če rečemo, da je sedanje stanje že sramotno... Američani bi kot ljudje morali profesorje in znanstvenike vsaj toliko ceniti kot cenijo Kim Novak..**

Takih primerjav je bilo v ameriških časopisih na pretek. V njih je pač več srda kot duhovitosti. Pogosto bralcu ni jasno, kaj hočejo z njimi doseči. Napadi so zelo posplošeni.

Toda povsod se opaža pravo kipenje vznemirjenja, ki govori, da nekaj ni v redu, da je treba proti temu nujno podvzeti ukrepe, ker da so sovjetski podvigi «zadnji opomin». Zakaj? Kaj je, kar ne gre in kar je treba spremeniti?

Kdor vsaj malo pozna Ameriko, mora priznati, da se na vsa ta vprašanja ne da odgovoriti enostavno. V tako kompleksni industrijski družbi, kakršna je Amerika, enostavnih odgovorov ni. Na vse to nikakor ne morejo dati odgovora niti temperamentne politične spletke in prepirki, niti pretirano propagandna reklamni stroj. Vse to dokazuje le, da se vsako dekorativno pročelje, ki je sicer na prvi pogled grandiozno, v temeljih zemlje, kot trdnjava, ki je zgrajena iz papirja, in to vsakokrat, ko ji praktično življenje zada večji sunek.

Vzroki «miselne dremavosti» se lahko razlagajo s tolmačenjem sledečih dveh vidikov: V prvem primeru gre za splošni položaj znanosti in «velikih zamislij» v sedanji stopnji njihovega razvoja v ameriški družbi. Amerika si je zgradila industrijski stroj, kakršnega človeštvo ne pozna. V tem je njena moč. Ona je absorbirala vse, kar se je dalo izkoristiti za krepitev proizvodne zmogljivosti. Tehnologija je v njej doživela veliko zmago. V uporabi znanstvenih odkritij za organizacijo množične industrijske proizvodnje Amerike ne le da ni zaostala, ampak je daleč pred vsemi. Toda specifični pogoji, ki so omogočili izreden materialni napredek, sami po sebi niso mogli zagotoviti ustrezno in v skrajnem primeru nujno preobrazbo družbene miselnosti, brez katere je enakomeren razvoj nemogoč. Sedaj je jasno, da komercialne težnje dušijo nekaj, brez česar niti same ne morejo živeti.

V Ameriki znanost služi izključno industrijskim namenom, industrija pa je ostala pod kontrolo ljudi, katerih glavno gibalo je — zaslužek — profit. Zaradi tega je nujno, da pride do velikanskih nesoglasij, kajti sam nagib po profitu slej ko prej nujno zapre vrata znanstveni misli in odseka krila znanstvenemu poletu, znanstveni svobodi in to ne glede na velikanske tehnične možnosti, s katerimi Amerika razpolaga. Do tega prepričanja so prišli že Američani sami.

Ko slišite v ZDA — posebno v zadnjih dneh — da se toliko govori o pomanjkanju materialnih sredstev za znanstveno dejavnost, kar naj bi bilo vzrok za ameriško zaostajanje za ZSSR», se to na prvi pogled zdi nemogoče. Res, znanost je danes zelo draga in veliki podvigi so možni le v velikih, bogatih državah. Toda ali ni Amerika najbolj bogata država na svetu? Je, toda v začaranem krogu družbenih ovnrav to nas ponovno zavaja vir.

V absolutnih številkah ZDA verjetno vlagajo največ sredstev za potrebe znanstveno raziskovalne dejavnosti. V tem so ZDA napravile revolucionarne skoke. Danes trošijo v ta namen najmanj 20-krat več kot pred zadnjo vojno. Toda kako? Večino sredstev daje industrija. Toda ta vlaga sredstva le tam, kjer se ji takšne investicije izplačajo kot element za razširjenje proizvodnje in zaslužka. Ali pa dela to skupno z vladnimi ustanovami, seveda ko gre za vojaško proizvodnjo. Dejansko požira levji delež skladov za znastveno raziskovalno dejavnost ameriški vojaški stroj, kar je posamezne vrhove znanstvene Amerike že davno pred sedanjo «krizo» privedlo do tega, da so vse to ocenili kot «militarizacijo znanosti», ki nevarno ograža svobodni razvoj znanstvene misli.

Drugi videz «krize» — kot jo tu imenujejo — ni prav gotovo nič manj važen. Govori se, da v ZDA kljub velikanskim uspehom uporabnih znanosti in splošnemu bohotenju tehnologije osnovna znanstvena misel zrtev velikih ovir, kajti tako država kot industrija se nasproti njej obnašata kot mačeha. Nekaj številk:

Od okoli dveh milijard dolarjev, ki so jih na pr. l. 1955 uporabili za znanstveno raziskovalna dela, so za osnovne znanstvene panoge določili komaj 120 milijonov dolarjev, t. j. komaj 6 odstotkov. Znano pa je, da so te osnovne, pa čeprav trenutno nerentabilne panoge vir vseh poznejših uspehov. Možnost razmaha osnovnih znanosti pa je še manjša, če vzamemo v poštev, da je od teh 120 milijonov dolarjev šlo kar 85 odstotkov izključno za vojaške laboratorije in vojno tehnologijo. Letošnji odnos je približno isti. Celotna vsota subvencij se je dvignila na 2 milijardi 900 milijonov dolarjev, toda za čisto znanost je bilo predvidenih le 9 odstotkov. Vse ostalo je šlo v vojaške in druge namene, ki nimajo nikakšne zveze s potrebami te znanosti.

Čeprav bo ameriška znanost pod pritiskom utripov psička «Lajke», ki jih beležijo v raznih opazovalnicah, dobila v bodoče mnogo več sredstev, je gotovo, da bo tudi v naprej šel velik del sredstev v vojaške namene, pač v duhu «militarizirane znanosti». Ključu temu bomo to oceno zaključili z mnenjem enega od vadilnih ameriških znanstvenikov, ki je rekel:

«Zelo verjetno je, da ne bomo nikoli doživeli vojne, na katero se tako mrzlično pripravljamo. Lahko pa bi se nam zgodilo, da bomo v tem izgubili bitko, ki se vodi sedaj. Zdi se, da mi nismo niti pripravljeni se nanjo pripraviti. To je bitka uma, v kateri predstavljajo njeno vojsko ljudje visoke znanosti, hkrati pa tudi glasila javnega mnenja.

POLETI V VSEMIRJE IN ČLOVEŠKI ORGANIZEM

Pri potovanju s hitrostjo svetlobe bi človek živel nad 1500 let

Vrsta težkoč, od katerih ni nobena nepremostljiva

Že davno je od tega, ko je Jules Verne opisal, kako si on zamišlja potovanje na Luno in pri tem precej naivno opisal težkače, ki jih morajo premagati vsemirski potniki. Jules Verne je izstrelil svojo vsemirsko ladjo iz... topa. Od tega pionirja znanstveno fantastične literature pa do danes je nastalo na tisoče fantastičnih romanov na manjši ali večji znanstveni osnovi, ki se pečajo s potovanjem v vsemirje.

Toda najneverjetnejšega in najfantastičnega zapleta in na videz najneumnejše zamisel ni ustvarila domišljija književnikov, ampak trezen um enega od največjih svetovnih učenjakov — Alberta Einsteina. On je namreč že leta 1905 postavil trditev, da bo vsemirski potnik, ki bi potoval, ali bolje rečeno drvel skozi vsemirje s hitrostjo svetlobe, starel mnogo počasneje kot na Zemlji. Ob vrnitvi na Zemljo bi bil on mnogo mlajši od svojega dvojčka, ki bi ostal na Zemlji.

Tega primera se je Einstein poslužil, da bi svojim kolegom pojasnil neko točko svoje teorije o relativnosti. Trutev je povzročila precejšnje začudenje, in razvil se je prepir, ki se je po približno dveh desetletjih končal v Einsteinovo korist. Večina fizikov je danes dejansko prepričana, da bo «vsemirski potnik», ki leti z ogromno hitrostjo, bolj počasi starel kot človek na Zemlji.

Dejansko je težko dojeti, da se biološki procesi (staranje pa ni nič drugega kot biološki proces), razvijajo bolj počasi samo zato, ker se neko bitje premika hitreje.

Ko se je nedavni prepir okrog vsemirskih dvojčkov ponovno vnel na pobudo nekega angleskega naravoslovca, je fizik Frank S. Crawford izjavil, da so dokaz za Einsteinovo trditev že davno našli, čeravno ne na človeku.

Določena vrsta atomskih delcev «živi» v nepremičnem stanju samo nekoliko milijoninke sekunde; a isti atomski delci žive dvajsetkrat dlje, če se premikajo z ogromno hitrostjo v ciklotronu ali drve iz vsemirja v našo atmosfero. Iz tega je moč z računom dokazati — je poudaril omenjeni fizik — da bi se eden od dvojčkov, če bi sedaj odletel v vsemirje in ostal na potovanju 20 let, vrnil sele leta 3000! Zanj se je torej 1000 let kondenziralo v komaj 50-letno razdobje. Einstein seveda ni resno mislil, da bo nekdo letel skozi vsemirje s hitrostjo svetlobe; hotel je le dokazati, da sta čas in hitrost vzajemno povezana in da se čas skrajšuje, če se hitrost nekega telesa približuje hitrosti svetlobe.

Odkar je človek odkril neslutene energije pri razbijanju atomov, se več ne zdi nemogoče, da bi vsemirske ladje nekega dne ne dosegle hitrosti svetlobe (300.000 km na sekundo). Zvezda Alfa, najbližja zvezda na južnem nebu, je oddaljena od nas 4 svetlobna leta, kar pomeni, da njena svetloba potuje do nas 4 leta. Da bi človek pri sedanji hitrosti raket mogel doseči to zvezdo, bi na vsemirski ladji morali biti, poleg posadke, tudi žene in otroci, da bi se sele njihovi pranpravnuki vrnili na Zemljo. Toda s hitrostjo, ki bi bila blizu hitrosti svetlobe, bi potovanje trajalo le okrog deset let. Toda pri vrnitvi na Zemljo bi se potniki zelo začudili, ker bi med tem časom na Zemlji preteklo polnih 200 let. Niti najstarejši ljudje se ne bi več spominjali odhoda vsemirske ladje, povratniki pa bi se znašli v povsem novem svetu.

Da bi vsemirska ladja premagala privlačno silo Zemlje, mora odleteti z določeno začetno hitrostjo, ki se mora enakomerno povečevati. Izračunali so, da bi moralo letalo povečevati vsako sekundo svojo hitrost za 13 km, da končno premaga težnost. Pri takem povečevanju hitrosti je človeško telo štirikrat težje. Človek more sicer vzdržati kakršnokoli hitrost, če je leta konstantna; toda stalno pospeševanje, ki je potrebno, da bi letalo doseglo določeno hitrost, je človeškemu organizmu nevarno. To so že preizkusili piloti letal na reakcijski pogon. Pri tem morejo celo izgubiti zavest, ker jim pospešenje hitrosti potiska kri v spodnje dele organizma.

Težak in do sedaj še nerešen problem je pomanjkanje težnosti v vsemirski ladji, ki se je osvobodila privlačne sile Zemlje. Stvari in telesa nimajo tedaj več teže. Pri prvem koraku bi človek obvisel v zraku. Vsemirski potnik se more gibati v svoji kabini samo tako, da se zagrabi za neko stvar. Pojmi gori in doli povsem izginejo — razen za oko — in človek nima nobene kontrole ali «stoji» na glavi, «leži» v postelji ali «visi» na stropu. Vsak premik, kot na pr. dviganje roke, vrže človeka takoj iz ravnotežja.

Imeli bomo čudne pojave: tekočina ne bo iztekala iz posod; človek bo mogel piti le, če bo tekočino srkal skozi cevko; nemogoče bo jesti z vilicami in nožem.

Medicinski strokovnjaki so ugotovili, da te težkoče niso nepremagljive. Poleg tega so ugotovili, da delo pljuč, srca in organov za izločanje ni odvisno od težnosti. Posledice «stanja brez težnosti» torej niso tako nevarne.

Toda obstaja neki drug problem, ki zaskrbljа strokovnjake za vsemirske polete.

Naš čut za ravnotežje je odvisen od pravilnega funkcioniranja labirinta v notranjosti ušes. Ali bo labirint pravilno funkcioniral tudi na vsemirski ladji, ali bolje: se bo li prilagodil novim razmeram? Bolezen je tudi že dobila svoje ime: «vsemirska bolezen», po podobni «morski» bolezni. Tudi pri morski bolezni gre za motnje v čutu za ravnotežje. Posledice so omotica, bruhanje, slabost itd. Vse to izgine, ko stopimo na kopno. Kaj bo z vsemirskimi potniki, če izgube čut za ravnotežje?

Neki pilot je dejal, da se je znašel 13 sekund v takem stanju, da ni vedel kje se nahaja. Kaj bo, če bi tako stanje trajalo ure in ure ali dneve in celo mesece?

Vsemirski potniki bodo morali razviti povsem nov čut za ravnotežje, neki šesti čut. Tako pravijo strokovnjaki, ki so prepričani, da se človek more prilagoditi tudi izgubi težnosti. Obstaja seveda še neka možnost, namreč, da vsemirska ladja pridobi lastno težnost s pomočjo rotacije ali magnetizma.

Vsemirski prostor je izredno mrzel, nekako tako, kot tekoči zrak. Toda ta mraz ne bo večji problem, ker bo moč kabine ogrevati zelo preprosto, dokler se bo vsemirska ladja gibala v sončnem sistemu. Toda izven sončnega sistema bodo morale stopiti v akcijo naprave za ogrevanje. Za to potrebna energija pa bo malenkostna, če jo primerjamo s količino energije potrebne za gibanje ladje same.

Znano je, da so potovanja v vsemirje — na Luno, Mars ali Venero — mogoča le, tedaj, če vsemirska ladja odleti z velikega umetnega satelita, ki kroži okrog Zemlje, kajti samo v tem primeru bi mogli uporabiti za pogon atomsko energijo v taki obliki, v kakršni jo poznamo danes. Vsemirska ladja, ki bi poletela naravnost z Zemlje, in ki bi jo gnali močni atomski reaktorji, bi mogla smrtnonevarno okužiti našo atmosfero.

A zakaj naj bi potovali v vsemirje, zakaj se izdelujejo tako dragi načrti, ko pa imamo toliko ogromnih problemov na Zemlji? Gospodarski cilji še ne morejo priti v poštev, pa tudi vojaški imajo vedno manjšo vrednost, kajti nad vsemirjem bo moglo zavladati samo združeno človeštvo. Dr. Hubertus Strughold, sloviti astrofizik, ki dela v ZDA, je izračunal, da se v vsemirskem prostoru nahaja od 20 do 100 tisoč planetov, na katerih so kemične in klimatske razmere podobne razmeram na naši Zemlji, in da so na relativnih od teh planetov nahajajo živa bitja, in morda tudi visoko razvita človeška bitja. Razburljiva je perspektiva nekega takega vsemirskega srečanja, razburljiv je triumf znanosti in tehnike nad okovi, ki so človeka priklenili na našo Zemljo. Morda se bo to dejansko zgodilo v prihodnosti, v tisti prihodnosti, ki se je že začela.

Jacqueline Sassard, ki se je uveljavila v Lattuadovem filmu «Guendalina», snema sedaj «Rojena v marcu», ki ga režira Antonio Pietrangeli. Jacqueline je rojena v Kamerunu. Na sliki Pietrangeli nadzoruje njeno šminkanje

SPREHODI PO TRŽAŠKI OKOLICI

IZ GROČANE V DRAGO

Pot iz Gročane v Drago gre najprej po ravnem in naravnost do Peska, od tam pa strmo navzdol in v krivuljah do doline pod Drago. Preden se pa spustiš proti dolini, te na robu planote ustavi veličastna in raznolika pokrajinska slika, ki te vsega obvlada. Kakih 150 m globoko pred teboj te vabi v svoje zeleno naročje prijazna draška draga, to je tesna podolgasta dolinica, ki je dala ime vasici tam nasproti, v podnožju Velike stene, ki pa na vzhodni strani, kjer leži Draga, ni prav nič «stena», ampak je lepo položna; stena je le na jugozapadni strani, kjer jo je potok Botač v številnih tisočletjih izmil in izdolbel. Sicer pa tudi velika ni, ker je njen vrh še nekaj nižji od Peska. Domačini je tudi ne imenujejo tako, ampak ji pravijo Griža, ker pa je tam okoli vse polno Griž, recimo ji Draška Griža, ali še bolje Gola Griža, ki ba je kljub svoji goljavi pašnik za govedo 23 jusarjev iz Drage in Botača. Dolina pod Peskom je podobna ogromni, zelo valoviti skledi, ker je krog in krog zaprta s hribi; tako se vsaj zdi, če jo gledamo s Peska. V resnici pa se pod železnico, kjer ta iz botaške doline zavije proti Dragi skozi kratko sotesko, združi z dolino Botača ali Klinščice. Iz tega, da je dolina krog in krog obdana s hribi, z enim samim izdolbenim izhodom, se da sklepati, da je bila vsa dolina v davni preteklosti obširno jezero, ki si je izklesalo pot skozi pečine proti morju.

Sama divje romantična soteska Botača se s Peska ne vidi; zakriva jo Gola Griža (Velika stena). Preko te Griže pa so vidni vrhovi matega Krasa, kateremu sledi južno od Petrinje, ki je na cesti Klanec-Crni kal, Cesarski Kras ter vzhodno in jugovzhodno od njega najvišje gorovje severozapadne Istre s 1029 metrov visokim Slavnikom. Proti zapadu in jugozapadu pa so se vrhovi nekoliko potuhnili, da ti ne motijo razgleda na Miljski in Koprski zaliv. Kolikokrat sem že gledal to pokrajinsko sliko, a vendar jo moram vsakikrat, ko pridem na Pesek, na novo občudovati, kakor da bi je ne bil videl že nikoli.

Pot s Peska navzdol gre v začetku po goljavi ali prav hitro se skrije v gozd. Pred leti ti je vso poezijo gozda pokvarila skoraj nemogoča pot, vsa v skalah in luknjah, dokler se nisi odločil, da jo zapustiš in jo ubereš ob stram, po travi in skozi grmičje v dolino. Zdaj pa je pot lepo popravljena, gladka in ravna. Ko sem se najbolj veselil lepega dne in sprehoda po tihem gozdu, sem zagledal skozi vejevje dreves železniško progo, ki me je neprijetno iznenadila in me nevljudno opozorila, da je že končan moj sprehod po gozdu. Zakaj nas vendar gozdovi tako privlačujejo? Ali niso bili morda naši davni, zelo davni pradedi gozdni prebivalci?

Sicer je prav prijazna tudi pot od železnice do vasi, po polju, med travniki, sadnim drevjem in vinogradi (ni jih mnogo, ali vendar so), toda v gozdu se počutiš varnega pred sovražnim svetom; ko ga zapustiš, te zopet zgrabi življenje v svoje klešče. Ko sem prišel pred Drago, sem v njeni pokrajinski sliki nekaj pogrešal. Kaj vendar? Ah, da, Domovina žab je izginila. Kala, ki je bil vedno pokrit z zeleno odejo alg, ni več v Dragi, zato pa je tam namesto njega moderno napajališče. Tudi Draga je dobila vodovod, po katerem so, ko sem bil zadnjič tam, toliko vzdihovali. Tam, kjer je bila prej zelena luža z žabjim pevskim zborom, je zdaj prazen, gol prostor. Borba človeka s prirodo: priroda ljubi slikovitost, človek pa udobnost.

Okoli Drage je nakopičenega mnogo sena. Te mnogoštevilne kopice sena so zelo značilne za Drago. V nobeni drugi vasi jih nisem videl toliko. In menda ni nevarnosti, da bi kmalu izginile, ker bi Draga ne mogla živeti brez živinoreje. Ne samo krave, tudi voli so tu potrebni. Nobena kmetija ni brez vola, ker so zelo strme poti in strmo ležeče zemljišče za motorna vozila neprimerna. Bil je delavnik, ko sem bil v Dragi. V edini gostilni sta sedela na vrtu dva starejša meščana, mož in žena. Od domačinov ni bilo nobenega, da bi mi kaj povedal. Ko sem prekrižal vso vas, nisem nikogar srečal razen nekaj otrok. Vas ni lepa. In hiše so, vsaj od zunaj, še precej oguljene in sploh take, kakršne so bile gotovo še v prejšnjem stoletju. In vendar mi je bilo težko, ko sem moral zvečer zapustiti to skromno vasico in se povrniti v oholo mesto. S čim se mi je Draga tako prikupila? Ko sem o tem razmišljal, so se mi začele v spominu kar same od sebe pojavljati slike naših nekdanjih vasi, ne le bolj daleč na deželi, ampak tudi neposredno okoli mesta. A, to je tisto, sem si mislil: vse naše nekdanje vasi so bile podobne današnji Dragi, skromne, a vendar so se ljudje počutili v njih mnogo bolj srečne, nego danes. Vsa vas ena sama družina, vsa vas ves svet.

Nekaj pa me je vendarle motilo. Med tednom je Draga za tujca preveč dolgočasna in otožna in zato sem sklenil, da jo pridem obiskat v nedeljo.

DRAGO GODINA

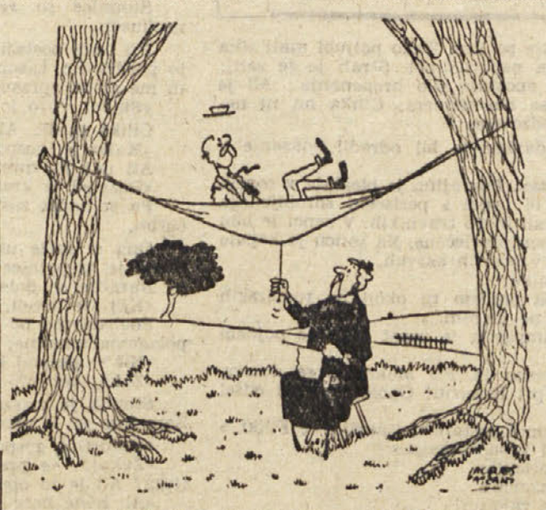

— Spiš?... Kakšen mir, kaj ne?... Čudovito!

Goriško-beneški dnevnik

Tiskovna konferenca poslanca Marangona (PSI)

Avtonomija naj odpravi gospodarska protislovja

Poslanec PSI prof. Vittorio Marangone je imel sinoči v restavraciji «Al Corso» tiskovno konferenco, ki jo je otvoril pokrajinski tajnik PSI Vittorio Semola, na kateri je poročal o poteku diskusije o zakonskem osnutku za prosto cono v Gorici. Prečital je glavne dele poročila senatorja Rizzattija, predlagatelja zakonskega osnutka za prosto cono pred senatno komisijo in prikazal sedanji položaj goriške pokrajine in mesta po razmejitvi. Rekel je, da je bila prosta cona dana Gorici z namenom, da se prepreči izseljevanje industrijskih obratov iz našega mesta v varnejše kraje.

S prosto cono je bilo ustanovljenih 45 novih podjetij, v katerih je zaposlenih kakšnih 1.200 delavcev. Za stroje v tovarnah proste cone so potrošili okoli 7 milijard lir. Diskusija pred senatom je bila zelo burna, saj se je demokristjan Tome vzdržal glasovanja zaradi nasprotovanja sprejemu zakona.

V poslanski komisiji, kjer je bil osnutek sprejet prejšnji teden, so osnutku nasprotovali demokristjani iz videmske pokrajine, ki so zahtevali, naj se zakonski osnutek odpravi in se na vse pasivne kraje razširi vladna pomoč za Jug.

Poslanec prof. Marangone je v poslanski komisiji predlagal, naj bi se zaradi številnih pritožb razširil upravni odbor proste cone z novimi predstavniki prebivalstva, da bi bilo zajamčeno njegovo demokratično delovanje v skladu z načeli, ki veljajo v naši državi. O pritožbah glede delovanja proste cone je poslanec pisal ministru Andreottiju, ki pa mu je v dolgem tri strani obsegajočem odgovoru odpisal, da njemu ni nič znanega o kakšnih pritožbah in nepravilnosti v delovanju omenjene ustanove.

Zavzel se je tudi za sovodenjsko občino, katera naj bi po predloženem zakonskem osnutku, ki govori samo o občini Gorici, izgubila pravico do blaga, ki jo ima sedaj.

Minister Andreotti je v diskusiji o tem vprašanju rekel, da ne podcenjuje stališča videmskih poslancev, ki zahtevajo ukrepe v korist pasivnih krajev Furlanije, vendar je poudaril, da bo ureditev tega vprašanja veliko lažje v okviru avtonomne dežele, ki naj bi se po njegovih željah uresničila čimprej. Poslanec Marangone je na včerajšnji tiskovni konferenci pripomnil, da sedanja zakonodaja o tem vprašanju ne bo razpravljala. Sledila je obsežna diskusija, v katero so posegli številni prisotni predstavniki upravnega, političnega in gospodarskega življenja Gorice. Med drugim je pokrajinski svetovalec Poletto na podlagi govoric, po katerih naj bi neki goriški industrialec z zaslužki proste cone kupil pri Krminu zemljišče za 40 milijonov lir, predlagal demokratizacijo delovanja upravnega odbora.

—«»—

Danes seja občinskega sveta

Danes ob 18. uri bo seja občinskega sveta v Gorici. Vse kaže, da bo vsa današnja seja posvečena razpravi o občinskem obračunu za leto 1956. Ostale točke dnevnega reda so ratifikacija pristopa občine k zvezi občin Evrope, objava monografij umrlega prof. Bozzija iz Gradiš'a o goriškem gradu in treh goriških trgih, sprememba občinskega sklepa o gradnji vzpenjače na Kalvarijo, zboljšanje pokojnin občinskim upokojencem, razprava o obrambi pred točo, povišek takse na občinskih otroških vrtcih itd.

—«»—

Pogozdovalno središče v bližini Gorice

Ker bo v kratkem odprt pogozdovalni center v bližini Gorice je pokrajinski urad za delo sporočil, da že sedaj sprejema prošnje brezposelnih od 18. do 60. leta starosti, ki bi se v njem želeli zaposliti. V novem pogozdovalnem centru bo zaposlenih začasno 15 delavcev, ki bodo prejemali dnevno po 560 lir.

—«»—

Nabiralna akcija za stavkajoče v Rablju

Vodstvo Delavske zbornice iz Vidma je sklenilo poslati vsem sindikalnim organizacijam v industriji poziv, da s prostovoljnimi prispevki delavcev priskočijo tudi materialno na pomoč stavkajočim rudarjem v Rablju. Obenem pa se bo Delavska zbornica obrnila s podobnim proglasom tudi na sindikat spolovinarjev, ki bo nudil rudarskim družinam v Rablju pomoč v živežu.

—«»—

Maša za padle v odporniškem gibanju

Tajništvo goriške sekcije ANPIM sporoča, da bo v četrtek zjutraj ob 9. uri v goriški stolnici sv. maša za padlimi žrtvami v odporniškem gibanju.

—«»—

Msgr. Ivanu Trinku bodo postavili spomenik

Odbor prosvetnega društva «Ivan Trinko» je na svoji zadnji seji dne 27. oktobra sklenil, da bo s pomočjo vseh slovenskih kulturnih organizacij ter tukaj in v tujini živečih Slovencev postavil v Trčmunu nagrobni spomenik buditelju beneških Slovencev in pesniku msgr. Ivanu Trinku.

V ta namen namerava društvo «Ivan Trinko» začeti nabiralno akcijo. Vsi tisti, ki bi se radi oddolžili človeku, ki je toliko storil za obstoj slovenske besede v naši deželi, naj pošljejo svoj prispevek na naslov: Prosvetno društvo «Ivan Trinko», Via Vittorio Veneto 32 — Udine.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Po stopnicah je padla

Včeraj popoldne so z avtomobilom Zelenega križa pripeljali v bolnišnico Brigata Pavia 32-letno Antonijo Furtičič iz Št. Mavra, ki se je pri padcu po stopnicah precej hudo ponesrečila. V bolnišnici so jo sprejeli na ortopedski oddelek, ker domnevajo, da si je zlomila levo rebro.

Izpred kazenskega sodišča v Gorici

Prebrisan trgovski potnik prekupčeval s prodanim blagom

Pri starih odjemalkah si je izposojal že prodano blago, v zameno pa je puščal potvorjene menice - Sedel bo eno leto in pol

Na včerajšnjem dopoldanskem zasedanju goriškega kazenskega sodišča se je moral zagovarjati 30-letni trgovski potnik Renato Parigi iz Florence, Ul. Sette Santi 69, ki je od aprila pa do maja 1956 zagrešil v Gradežu vrsto poneverb in drugih krivičnih dejanj, zaradi kateri je bil tudi doslej priprt v goriških zaporih.

Mladi Parigi je začel svojo trgovsko kariero pri tekstilnem grosističnem podjetju Marija Salvatica v Grossetu; bil je dober trgovski potnik in delodajalec mu je zaupal večje število kupčij v severni Italiji. Tako je Parigi spomladi 1955. leta obiskal tudi Gradež, kjer je številnim družinam, pa tudi mnogim nevestam prodal več dragocenih posteljnih pregrinjal, brisač, namiznih prtov vseh vrst, desetine metrov platna za rjuhe in še drugo perilo. Skoro vsaki odjemalki mu je uspelo vriniti svoje blago za približno 50.000 lir vrednosti. Ženske so mu podpisale menice po 5.000 ali tudi več lir in redno plačevale mesečne obroke. Z blagom je bila večina zadovoljna, zato so Parigija naslednje leto 1956. ko se je v Gradežu ponovno oglasil lepo sprejele.

Parigi se je med drugim oglasil tudi pri Antoniji Scuz, ki je predlanskim od njega nakupila za približno 41.000 lir blaga od posteljnega nogrinjala pa do brisač itd. Plačevala je blago v obrokih, kakor druge gospodinje in to zelo redno. Ko jo je trgovski potnik naprosil, naj mu za nekaj ur posodi namizno garnituro za 12 oseb, pogrinjalo ter večje število brisač, ker bi te predmete rad pokazal neki klientki, kateri bi rad ustregel, čeprav je doma pozabil potrebne vzorce, ni Scuzova nič malo pomišljala. Dobro znanemu potniku je izročila omenjeno blago, on pa ji je kot kavcijo izročil 9 menic po 10.000 lir na ime Rine Libilis ter star dežni plašč. Ker se Parigi v dogovorjenem času ni oglasil je pričelo Scuzovo skrbeti in to toliko bolj, ker je bila tik pred poroko. Čez nekaj časa se je Parigi oglasil z dopisnico, da ji bo blago vrnil in naj mu ne zameri, toda tudi te obljube ni držal. Ženska se je čakanja naveličala in odšla na policijski sedež, kjer je presenečena ugotovila, da ni edina oseba, pri kateri si je Parigi izposodil že prodano blago z izgovorom, da ga potrebuje kot vzorec, katerega pa ni nikoli več vrnil. V njegovo umazano igro je pripeljal še Antonietto Gaio, Mario Tognon in Giovanno Degrassi. Vsem tem ženam in dekletom je kot kavcijo položil bančne menice, na ime oseb, ki ga sploh niso poznale, ali pa odjemalk, katerim je prodal blago, ki ga je gospodarju zakril.

Na včerajšnjem zaslišanju je Parigi priznal, da je Gaijevi odnesel za 40.000 lir blaga, Tognonovi za 59.000 lir, Degrassijevi za 12.000 in Scuzovi za 35.000 lir. Izjavil je, da je nameraval blago vrniti pošteno, toda ker je bil v težavnih vodah, tega ni utegnil in so ga poprej prijeli in zaprli. Zanikal je nadalje, da bi podpisal menice z izmišljenimi imeni ali imeni oseb, ki ga niso poznale ter napisal kakršnokoli obračunsko polico na ime Fini Vecchie.

Sodišče, ki mu je predsedoval dr. Suich je Parigija spoznalo za krivega prve točke obtožnice, ki govori o ponavljajočih se poneverbah, delno ga je oprostilo druge, v kateri ga obtožujejo nedovoljenega podpisovanja tujih menic in ga popolnoma oprostilo tretje obtožbe. Prisodilo mu je eno leto in 5 mesecev zapora, 6.000 lir globe, poleg tega pa bo moral Parigi plačati vse sodne stroške in takse. Odbilo je tudi njegovo prošnjo za izpustitev na začasno svobodo.

—«»—

Miklavževanje ASK Gregorčič

ASK Simon Gregorčič namerava organizirati prve dni decembra miklavževanje. Podrobnosti bomo sporočili naknadno.

Dve strani obmejnega prometa

Mesarji se pritožujejo, trgovci s tekstilom so zadovoljni

Če bi se mesarjem olajšal nakup živine, bi se cena mesa v mesnicah prav gotovo znižala

Obmejni promet je v precejšnji meri spremenil ustaljene povojne oblike goriške trgovine. S pojavom velikih količin mesa, ki ga lastniki jugoslovanskih propustnic, ali pa tudi prebivalci z naše strani meje spravljajo na goriški trg, so se goriški mesarji znašli v zelo kočljivem položaju, ki resno ogroža njihovo gospodarsko podlago. Marsikdo, ki ne more plačati mesa po izredno visokih cenah pri goriških mesarjih, si na tihem mane roke, češ, sedaj so vas pa ugnali. Toda vprašanje ni tako lahko. Po našem mnenju bi se moralo urediti vprašanje tako, da bi imeli od njega koristi potrošniki in prodajalci.

Cene mesa v mesnicah so neizpodbitno zelo visoke, višje kot v ostalih krajih goriške pokrajine, čeprav smo pri nas na boljšem, ker uvažamo živino iz Jugoslavije po ugodnih cenah. Če prodajajo goriški mesarji meso po visokih cenah in se pritožujejo, da jih ne morejo znižati, ne da bi se odrekli zaslužku, tedaj mora pri prodaji mesa nekdo dobro zaslužiti. Govori se, da pri prekupčevanju z mesom dobro zaslužijo nekateri posamezniki, ki imajo monopol nad trgovino z mesom med Jugoslavijo in Italijo. Če oblast tem ljudem ne bo stopila na prste in jim preprečila velike zaslužke pri prekupčevanju, predvsem pa, če bo podpirala monopol nad uvozom mesa, tedaj ne moremo pričakovati izboljšanja. Mesarji bodo vedno prodajali blago po visokih cenah, ljudje pa se bodo nad njimi pritoževali, ker postanejo razumljiva tarča njihovega nezadovolstva.

Pojavljajo se tudi govorice, da bi s strogimi ukrepi prepovedali osebam, ki hodijo čez mejo, prenašanje mesa v Gorico. S tem temeljitim ukrepom bi bili goriški mesarji nedvomno izredno zadovoljni. Toda s tem bi napravili neprecenljivo škodo lastnikom trgovin s tekstilnim blagom, s predmeti široke potrošnje itd., za katere je bil obmejni promet rešitev pred polomom.

Da bi se vprašanje ugodno rešilo, bi morala oblast nuditi svoje posredovanje, vendar bi moralo to posredovanje težiti za tem, da se pomaga mesarjem, ne da bi se pri tem oškodovale trgovine s tekstilom, predvsem pa se ne bi oškodovali prebivalci, ki imajo od obmejnega prometa velike gospodarske koristi. Gospodarski organizmi naj po našem mnenju zahtevajo uvoz večjih količin goveje živine po ugodnih cenah iz Jugoslavije, obenem pa naj izdajo večje število uvoznih dovoljenj, tako da bo tudi med uvozniki prišlo do konkurence, ki je sedaj skoraj ni, in da bi se tudi mesarjem olajšal uvoz živine.

Samo v tem je po našem mnenju izhod iz položaja, ki je nastal v zadnjih letih z obmejnim prometom.

V šolah je bilo odsotnih 30% dijakov

V otroških vrtcih je manjkalo celo 70% otrok - V Villessu šole zaprte do 11. novembra

Po enotedenski prekinitvi šolskega pouka so se goriški srednješolci in učenci osnovnih šol včeraj ponovno vrnili v razrede. Vendar niso prišli vsi, saj jih še mnogo boluje za azijsko gripo, ki nikakor noče od nas, marveč išče vedno novih žrtev. Pokrajinski zdravnik je prejel poročilo, da je bilo včeraj dopoldne v osnovnih in srednjih šolah odsotnih približno 30 odst. vseh dijakov in učencev, stanje v otroških vrtcih našega mesta pa je bilo še bolj porazno, saj je ostalo doma na zdravljenju, ali pri skrbni negi matere 70 odst. od vseh vpisanih otrok. Verjetno se matere boje pošiljati otroke v otroške vrtce, da se tamkaj ne bi nalezli bolezni od vrstnikov, ki so isto morda komaj preboleli.

V Villessu je bilo ze v ponedeljek zdravstveno stanje otrok takšno, da so tamkajšnji zdravstveni organi sklenili se nadalje prekiniti pouk do ponedeljka 11. novembra.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine v Ul. Rabatta 18, tel. 21-24.

—«»—

— KINO —

CORSO. 16. in 20.30: «Vojna in mir», A. Hepburn, M. Ferrer, vistavision in v barvah.

VERDI. 16.30 in zadnja predstava ob 21.30: varieté z Albertom Sorentinom ter film: «Hči Mate Hari» v barvah.

VITTORIA. 17.15: «Nasvidenje Dimas», R. Basehart.

CENTRALE. 17.00: «Anastazija, zadnja carjeva hči», Lilli Palmer in Ivan Desny.

MODERNO. 17.00: «Pustinjski orel».

Športni dnevnik

Italijansko košarkarsko prvenstvo

Prva letošnja zmaga tržaške ekipe Stock

Virtus in Simmenthal še neporažena - V ženski A seriji ekipa Stock premagala Videmčanke

Zdi se, da v prvi seriji italijanskega košarkarskega prvenstva sploh ne more priti do presenečenj. Doslej se namreč se ni zgodilo, da bi bili favoriti posameznih srečanj in tudi zadnje, 4. kolo (vključno z obema zakasnelima tekmama) je ostalo zvesto temu dejstvu. Tako imamo v zgornji polovici lestvice zbrano že vso smetano, posnetek pa na dnu. Prav na vrhu sta stara konkurenta in rivala Virtus in Simmenthal, tesno za njima pa Benelli, Gira in Oransoda. Nekoliko nepričljivo zveni na tako visokem mestu ime Benelli, toda kdor je sledil pripravam moštev, je lahko že prej ugotovil, da misli ekipa iz Pesara letos resno poseči v borbo za najboljša mesta.

V srednji del lestvice se je z minulo nedeljo vključila tudi tržaška ekipa Stock, ki se je po treh zaporednih porazih končno le dokopala do zmage. Njena prva žrtev je bila rimska Roma z rezultatom 59:48.

Tržačani so zmago povsem zaslužili. V odsotnosti Montgomeryja (ki pa je ni bilo prav nič čutiti) se je z izvrstno igro uveljavil novinec Cescutti, ki je sam dosegel 25 košev. Poleg njega se je z inteligentno in morda celo prevec impulzivno igro odlikoval mladi Bianco, velik delež za zmago pa pripada seveda tudi preciznemu in hladnokrvnemu Damianiju. Srečanje je bilo pravzaprav brez kronike, ker je bilo tržaško moštvo konstantno v napadu in bi bil z večjo preciznostjo pri strelih v koš, rezultat lahko še ugodnejši za domače, ki so igrali v naslednji formaciji:

Damiani 6, Salich 1, Jurman, Cavazzon 10, Natali 4, Cescutti 25, Porcelli 5, D'Iorio 6, Bianco 2, Perissinotto.

Ostali rezultati: Simmenthal-Ignis 81:47, Stella Azzurra Oransoda 80:78, Santipasta - Livorno 67:56, Motomorini Benelli 56:57, Virtus - Pavia 72:38.

Lestvica:

Virtus Ming.	4	4	0	291 189	8
Simmenthal	4	4	0	290 195	8
Benelli	4	3	1	245 217	7
Gira	4	3	1	271 218	7
Oransoda	4	3	1	306 292	7
Ignis	4	2	2	256 284	6
Roma	4	1	3	208 246	5
Motomorini	4	1	3	220 243	5
Stock	4	1	3	243 268	5
Stella Azzurra	4	1	3	249 285	5
Pavia	4	1	3	206 340	5
Livorno	4	0	4	168 268	4

V ženski A seriji so po drugem kolu na vrhu lestvice z dvema zmagama ekipe Fiat iz Torina, Stock iz Trsta in Omsa iz Faenze. Zaradi boljšega količnika v koših vodi Fiat, toda Tržačanke se lahko zaenkrat ponašajo z največjim številom doseženih košev.

V drugem kolu so imele Tržačanke za nasprotnice ekipo iz Vidma in jo premagale z rezultatom 54:47. Domačinke so začele dokaj nervozno, po desetih minutah igre pa so uredile svoje vrste in poslej zmaga ni bila več problem. Najbolje so igrale Tarabocchia, Magrisova, Vascotto, Prenunshi in Nunzijeva. Pri Videmčankah sta se odlikovali Bradamante in Vendrame.

Rezultati: Chlorodont - Standa 37:30, Omsa - C.M.M. (Trst) 37:19, Autonomi - Fari Mantova 37:19, Fiat - Messina 55:17, Stock - Udinese 54:47.

Lestvica:

Fiat	2	2	0	97	55	4
Stock	2	2	0	105	80	4
Omsa	2	2	0	68	62	4
Autonomi	2	1	1	56	32	3
Udinese	2	1	1	93	88	3
Chlorodont	2	1	1	71	70	3
Standa	2	1	1	71	76	3
C.M.M	2	0	2	81	98	2
Fari Mantova	2	0	2	46	78	2

—«»—

ŽENSKA A SERIJA

C.M.M. - Messina 52:36

V anticipirani tekmi ženske košarkarske A serije so trzaške košarkarice C.M.M. (Krožek trgovske mornarice) premagale ekipo Messine z rezultatom 52:36 (23:17).

Gostinje so nastopile z mnogimi rezervnimi igralkami, ki pa so se odlično borile in bile vse do zaključne faze Tržačankam skoraj enakovredne. Pri domačih so igrale dokaj izpod svoje normalne zmožnosti Baitz, Rohregger in Moro, mlada Lacchini je bila le malo zaposlena, delno izboljšanje forme pa so pokazale Bisacco, Lah in Balbi ter posebno še Della Pietra, ki je bila odlična realizatorka.

Postava C.M.M.: Baitz 5, Moro 18, Della Pietra 16, Rohregger 4, Lah 1, Lacchini 2, Bisacco 4, Mori, Balbi 2, Reganzin.

Danes ponoči v Los Angelesu

Halimi-Macias za svetovno prvenstvo

Oba boksarja sta bila v svoji dosedanji karieri samo enkrat poražena

LOS ANGELES, 5. — Na odprtem stadionu Wrigley v Los Angelesu se bosta jutri pomerila v borbi za absolutno svetovno prvenstvo petelinje kategorije Francoz Alphonse Halimi in Mehikanec Raul Raton Macias. Kot znano priznava ameriška boksarska zveza od 19. marca letos za svetovnega prvaka Maciasa, drugi mednarodni boksarski forumi pa so ta naslov pripisovali zapovrstjo Francozu Cohenu, Italijanu D'Agati in sedaj Halimiju, ki je nedavno premagal D'Agato. Jutrišnji dvoboj bo ta nesporazum dokončno razčistil in prvič po dveh letih bo znan nesporni svetovni prvak.

Dvoboj se bo začel ob 19. uri po lokalnem času, oz. ob 03.00 po našem času. Predvidevajo, da bo inkaso znašal okrog 200.000 dolarjev, oz. 120 milijonov lir, kar bi bilo dvakrat toliko kot inkaso srečanja med Halimijem in D'Agato v Parizu. Računajo, da bi prišlo v Los Angeles tudi kakih 6000 Mehikancev, ki bodo bodrili svojega prvaka.

Od 21 borb odkar je profesionalec, jih je Halimi odločil v svojo korist 20 in od teh 16 s k. o., izgubil pa je samo enkrat zaradi prekinitve dvoboja zaradi rane, ki mu jo je povzročil skoraj neznani Irec Jimmy Carson.

23-letni Macias se je kot profesionalec doslej boril 37-krat. Zmagal je 36-krat in samo en krat s k. o. Premagal ga je samo Billy Peacock s k. o.

—«»—

Po dvoboju Ferrer—Marconi

Francoski tisk obsoja pristranost sodnikov

PARIZ, 5. — V zvezi z dvobojem med Ferrerom in Marconijem, ki je bil včeraj zvečer v Parizu, ves pariški tisk soglasno ugotavlja, da so Marconija premagali... sodniki, ki so proglasili Ferrara za zmagovalca.

«Aurore» piše pod naslovom «Marconi je premagal Ferrera, sodniki pa so videli obratno,» da je boks doživel včeraj nov grob atentat in da predstavlja odločitev sodnikov bolj kot škandal napram gostu, dejanski nesmisel, ki izdaja najosnovnejše principe boksa...

«Liberation» piše, da je bil dvoboj na nizki ravni, da Marconi ni pokazal kdo ve kaj, Ferrer pa sploh nič.

«Humanite» ugotavlja, da so sodniki primorani k akrobacijam, kadar hočejo doseči zmago za vsako ceno. Stvari so bile občinstvu tako jasne, da se je vsemu temu, spričo slabega boksa, samo še smejalo...

«Franc-Tireur» pa pravi, da je Marconi pokazal mnogo popolnejši boks kot Ferrer, kateri vsekakor ni zaslužil prisojenemu mu zmage.

«Le Parisien libere» se vsem tem izjavam pridružuje in dodaja, da je Ferreru le redko uspelo zadeti svojega nasprotnika drugam kot v roke.

Se najboljši komentar pa je dal po proglasitvi rezultata Marconi sam, ki je cinično pripomnil, da ni v vseh desetih rundah prejel niti enega resnega udarca in da zaradi tega sploh ničesar ne razume.

ATLETIKA

HONG KONG, 5. — 20-letna kitajska atletinja Cheng Feng-Jung je postavila drugi najboljši rezultat na svetu v skoku v višino. Na mitingu v Pekingu je preskočila 1.70 m, nato pa je zaman neskokovala višino 1,77, ki bi pomenila nov svetovni rekord. Dosedanji rekord brani Američanka Mildred Mc Daniel z višino 1,76.

NOGOMET

BOLOGNA, 5. — Novi trener Bologne dr. Giorgio Sarosi, je danes uradno nastopil službo

Nogomet v Jugoslaviji

LJUBLJANA, 4. — V 8. kolu I. conske lige so slovenski predstavniki dosegli dve zmagi in en poraz. Zmagala sta Odred in Branik, poražena pa je bila Ljubljana. Pomembna je zmaga Branika, ki je z zelo dobro igro prinesel obe točki iz Zagreba, kjer je odpravil Metalca z 2:0. Odred je na svojem igrišču odpravil Segesto z rezultatom 3:0. Vse tri gole je dosegel v prvi polovici prvega polčasa. Igra je bila mlačna, vendar pa se je Odred v zadnjih tekmah znatno popravil in njegov trenutni položaj na lestvici odgovarja njegovi kvaliteti.

Ljubljano je tokrat premagal Jadran iz Kastelca s 4:2 potem ko so Ljubljančani po prvem polčasu vodili z 2:1.

Ostali rezultati: Elektrostroj-Orient 0:1, Rijeka - Trešnjevka 2:2, Šibenik - Lokomotiva 1:3, Tekstilac - Uljanik 1:1.

Lestvica:

Lokomotiva	8	7	1	0 23:4	15
Tekstilac	8	5	2	1 22:8	12
Rijeka	8	4	2	2 21:9	10
Odred	8	4	1	3 15:10	9
Trešnjevka	8	4	1	3 12:9	9
Šibenik	8	3	2	3 11:8	8
Elektrostroj	8	3	2	3 12:13	8
Ljubljana	8	4	0	4 20:21	8
Branik	8	3	1	4 21:16	7
Orient	8	3	1	4 10:19	7
Metalac	8	2	2	4 7:19	6
Uljanik	8	2	1	5 4:20	5
Segesta	8	2	0	6 7:16	4
Jadran	8	2	0	6 7:19	4

Rezultati tekem v ljubljansko-primorski ligi: Jesenice - Izola 7:2, Krim - Tržič 5:0, Sloban - Rudar 2:1, Triglav - Grafičar 4:0, Nova Gorica - Ilirija 4:3.

Lestvica:

Krim	9	7	2	0 23:8	16
Triglav	9	7	0	2 30:10	14
Nova Gorica	9	5	1	3 22:18	11
Jesenice	9	4	1	4 23:16	9
Grafičar	8	4	0	4 18:18	8
Slovan	9	4	0	5 19:21	8
Izola	8	3	1	4 14:20	7
Rudar	9	2	2	5 13:20	6
Tržič	7	2	1	4 11:28	5
Ilirija	9	1	0	8 12:27	2

NOGOMET

Tudi Rava razrešen...

PALERMO, 5. — Piero Rava, trener Palerma, je bil nocoj razrešen svoje funkcije. Začasno je trenerske posle prevzel pomožni trener Kossovel, ki je tudi že lani nekaj časa treniral prvo moštvo. Kot vzrok za Ravovo odstranitev navajajo slab položaj Palerma v B ligi in nizek tehnični nivo njegove igre.

* * *

MILANO, 5. — Član Alessandrije Roger Vonlanthen je danes odpotoval z letalom v Glasgow, kjer bo nastopil za švicarsko reprezentanco proti Škotski v srečanju, ki bo veljalo za svetovno prvenstvo. Tekma bo jutri.

* * *

DUNAJ, 5. — Na konferenci predstavnikov nogometnih klubov avstrijske A lige so sklenili, da se Avstrija letos ne bo udeležila nogometnega tekmovanja za srednjeevropski pokal. To odločitev bodo sporočili na zasedanju izvršnega odbora za srednjeevropski pokal, ki bo 17. nov. v Beogradu.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Fiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 6. t. m. zabavni film!
„Phuff! In ljuberen splahne"

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 6. t. m. ob 19.30 uri
Warner Bros film:
«Sovraštvo dvakrat udari»
Igra RUTH ROMAN

LOJZ KRAIGHER

KONTROLOR ŠKROBAR

Roman 98.

Poljubi me in me potreplje po licu. Tako poljubi mati sina in ga pokriža, ko odhaja na nevarno pot. Strah jo je zanj; vendar ga ne zadržuje, ker spoštuje silo hrepenenja... Ali je nevarna moja pot? Veselo se nasmehnem: Cilika mi ni nevarna. Iz objestnosti se ji odzovem.

Popoldan je bil prost; davkar je bil odredil snaženje v uradu.

Lep dan je bil, suh in mrzel. Pokrajina je blešćala v soncu. Snega je bilo malo; kakor bi prijel s periščem zdrobljenega sladkorja in ga posul po njivah in po travnikih. V senci je bilo drevje belo, veje so bile z ivjem prevlečene. Na soncu je kápalo od dreves, žarki so se lomili v pestrih barvah.

Pod bregom rečem Rupniku:

«Ti greš po cesti, jaz pa pojdem tu okoli po romarskih stopnicah. Mimo Košarjevih ne maram...»

«Ti — hoho... Kakšna lumparija je zopet to? Jaz pojdem s teboj.»

«Preveč stopnic je; naporno je. Pri Mohoriču se dobiva. Poglej, če ni morda davkar pri Košarju! Opoldne je bil odšel s puško...»

«Ti — prekanjenec — ti imaš sestanek! Zatožim te Filiki...»

«Ne, res bi ne srečal rad Loschinskega.»

«Saj zahaja tudi k Mohoriču!»

«Najprej gre vselej h Košarju.»

«O, ti! Naj bo! Saj te že zalotim!»

Sprva sem hotel res kar v družbi na sestanek. Naj bi videla deklina, koliko je ura! A zakaj potem sploh sestanek? — Nekaj se mi je smilila; nekaj me je gnala radovednost, kaj da bi rada. Vest mi ni ničesar očitala. Če sem se zmislil nanjo, sem se moral nasmejati: Plojeva Šolasta! — Ljubil je nisem nikdar. Ljubil sem bil Tiliko, naravnost bolestno ljubil. Milika mi je razvnemala strast. Filika mi je vzbudila resno nagnjenje, celo veselje do zakonskega življenja. Pri Ciliki ni bilo globljih čustev. Ljubimkanje, površno in igravo. Tudi ona ni ljubila ne mene, ne nemškega učitelja. Ljubila bi soproga poročenega. V zakonu ni treba globljih čustev.

Stopnice so vegaste in strme: križev pot je star in neokusen.

Pri osmi postaji stopi Cilika izza drevja. Nasmehnem se in jo pozdravim, zasopel od napora in malce vroč. Ona je resna in me gleda vprašujoče.

«Šment — to je križev pot!»

Cilika zardi... Ali se tako pozdravljajo zaljubljenci?

«Kako je, gospodična?»

Ali naj jo vprašam, kaj da mi je hotela? — Obrnem se.

«Razgled je krasen...»

Pa se zopet zasučem k nji, v zadregi, nekam grešnega se čutim.

Ona si grize ustnico in gleda v tla. S peto koplje prst. Bleda je, trepalnice ji švigajo skoraj krčevito.

Narahlo se dotaknem njenih prstičev:

«Kaj ste hoteli, gospodična?»

Pogleda me od spodaj gor — enkrat — dvakrat — in se polagoma umakne:

«Nič — gospod kontrolor.»

«Zakaj bežite?»

Stopila je navzgor; tenak gleženj ji pogleda izpod krila. Zamahne mi z roko:

«Oprostite, gospod kontrolor! Hotela sem vas samo videti.»

«Zakaj?» se prestrašim. Ali je res sposobna za kaj globljega? Ali je to obup?...

«Ali niste hoteli nekaj vprašati?»

«Saj sem vprašala!» se zasmeje zvonko, a precej prisiljeno.

«Kdaj ste vprašali?»

«Oči v oči — pa se razumemo... Zbogom, gospod kontrolor!»

Dekle je špekuliralo... Dekleta strašno špekulirajo. Samci smo številke zanje, srečke smo; a vsaka ne zadene žreba — hvaljen bodi bog! — Ubožica, kako bi ti pomagal? — Tvoj oče je zadolžen... In — igrati srečko je ponižujoče. Vsak samec si domišlja, da je sam že veliki dobitek.

Pri Mohoriču sede v veseli družbi: nadučitelj Sever z ženo, učiteljica Helena Mavrič, učitelj Škamlec, nadučitelj Piberšek in trgovec Petrič, oba od Sv. Bernarda.

Sever se začudi:

«Vi tukaj, gospod kontrolor? Ali ne greste na Silvestrovo veselico? Ali niste ud čitalnice?»

«Pač. Saj sem. In k Seljaku tudi pojdem. Z Rupnikom sva prišla na izprehod. On je pri Košarju, pa pride sèm.»

«Aha, aha... Vi ne smete tja!» mi pomežikne hudomušno in družba se zasmeje.

«Mi vse vemo, gospod kontrolor!» se smehlja Helena.

«Nič ni tako skrito, da bi ne postalo očito!» se namuzne Severjeva gospa. «Še vse kaj drugega vemo!»

Na nesrečno vasovanje s Ciliko namigavajo in — bržkone že tudi na zaroko s Filipino. Ta druga novica je morala ublažiti prvotno zgražanje nad polomijo pri Košarju. Zdi se mi, da so celo veseli onega škandala.

«Cilika gre tudi na veselico k Sv. Jedrti,» kima ljubko učiteljica.

Zdrznem se...

«Ampak — v Schulverein!» konča veselo. Vsi se mi poredno smejejo.

«Nič ne recite, gospod kontrolor!» me tolaži Sever. «Zato pa gremo štirje Pomočničani na čitalnični večer.»

«Bravo! Torej gremo skupaj!»

«Ali ste tudi ud Sokola, gospod kontrolor?»

«Ne!» Sram me je in ne upam si pogledati mu v oči.

To je cela izpoved! Kaj mi nočejo? — Uradnik na Štajerskem — pa Sokol?! — Še dr. Žižek mi tega ne zameri.

Sever se nagne k mojemu ušesu:

«Saj je še tajnost, ne? Jaz vam čestitam! S to zaroko morda — pade Sv. Jedrt! A la bonne heure, gospod kontrolor!»

Meni zabuči v lobanji: — z mojo zaroko pade Sv. Jedrt? — Da bi imela Filipina toliko moči? — Neumnost! Kaj pa prvi razred? Kaj pa tretji razred? Tam je vendar izključeno... Ali vrag je, da je naenkrat drugi razred najbolj važen! Ti prideš v ogenj, Arnošt! — Neznansko vroče mi postane...

Tu mi napije trgovec Petrič:

«Midva sva rojaka, gospod kontrolor! Bog vas živi! Lepo je, da nam delate čast, nam Kranjcem!»

Pogledam ga pozorneje. Njegovo ime sem slišal zadnje dni prav pogostoma — v uradu. Loschinski ga je klel, da se je bliskalo in treskalo. Posegar in Sormann sta se zgrážala. Ozirali so se proti meni:

«Najzagrizenejši so ti kranjski pritepenci!»

Znosili bi se bili radi nad menoj, ali vsaj dosegli, da se zgražam z njimi. Petrič se je bil pritožil na ravnateljstvo zoper izzivajoče nemškutarjenje našega urada. Kot Slovenec — celo iz Kranjske! — sem bil seveda soodgovoren za — «ostudnost». Delal sem se gluhega in se nisem brigal za stvar.

«Ah — vi ste? Me veseli! Kaj ste naredili mojemu šefu?»

«On je že dobil? — No, poglejte: morda vendar kaj zaleže!»

«Pri ravnateljstvu je po naključju neki Slovan; drugače bi tako...»

«Razumem! Kajpada! Na videz nekoliko podrezajo...»

«Obesili ga ne bodo.»

«Kvečjemu vas, imate prav — ker niste grešnik kakor oni. Hahaha... Tako je pri nas na Turškem! Kaj hočemo?»

«A davkar je vendar strašno divji.»

«Veličanstvo je razžaljeno!» pravi Sever. «Vsak nemškutar je veličanstvo. S samodopadenjem kake knežje milosti vladari nam ponižnim backom in se kaj zazdi, ko vse tako lepo uboga in se ne drzne nihče bevskniti. Dela se navzgor kot vzoren upravitelj, najboljši diplomat...»

«...pa pride tak pritlikav Kranjec in mu zmeša štrene. Kaj?